Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

Dorn

1583

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

1854 (1) 1853 (2)
A
N VI a 16

DORN (Gerardus)

DR. ERNST DARMSTAEDTER
No. 439
COLLECTION

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

70343(1)

TREVISANVS DE CHYMICO MIRACVLO, QVOD Lapidem Philosophiæ appellant.

DIONYS. ZECHARIVS Gallus de eodem.

Auctoritatibus varijs Principum huius artis, DEMOCRITI, GEBRI, LVLLII, VILLANOVANI, confirmati & illustrati

Per GERARDVM DORNEVM.

Cum Gratia & Priuilegio Cæs. Maiest.

BASILEÆ,
Ex Officina Hæredum PETRI Pernæ.
Anno cIↃ IↃ XXCIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

ILLVSTRISSIMO ET GENEROSISSIMO PRINCIPI AC DOMINO, DOMINO RICHARDO D.G. Comiti Palatino Rheni, Duci Bauariæ superioris & inferioris, &c.

VT non in verba solius Paracelsi iurasse dicar à veritatis calumniatoribus, quorum hac tempestate (proch dolor) infinitus est numerus. Volui pariter & aliorum scripta, Princeps illustrissime, cùm veterum, tum recentium autorum, & scribẽtium in hac arte traducere quædam, alia colligere. Quo studiosi huius Philosophiæ Lectores videant ex collatione mutua, hæc perbellè Paracelsicis respõdere, vt nisi coloribus diuersis vna & eadem imago veri depicta videatur, ab vtrisque materia quidem & forma nullatenus differens: hoc solo tamen, quòd à Paracelso hac de re breuiùs expeditiúsue tractatum sit, quàm à veteribus: in eo tamẽ conueniunt omnes, quia Physicarum abdita rerum principia miranda perficiunt, vbi verò præpara-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

tionum artificialium opera, per imitationem ad naturalia fuerint conformia. Tum demùm aliud nil requiritur, quàm nobilissimæ formæ naturalis, ac diuinissimæ potentialis in materiam purissimam introductio, qua manifestetur in inferioribus occulta virtus actione superiorum, vt actu suam in alia quæq; per naturam producta simpliciter, cùm artificio naturæ, tum artis, exerat. Siquidem intensa vis & compressa longè vehemẽtior extensa quauis existit, & præsertim cùm natura per hominis ingenium & artem adiuta, simpliciùs operabitur. Qui autem sunt harum periti rerum, nulla de re mirari magis debent, quàm cæcitatis hac in parte literatorum doctorúmque hominum (vt interim de vulgo taceam) non videntium ea quæ sibi versantur ob oculos, manibúsque sunt obuia. Nihilominus & quæ toto cœlo distant, & quæ sub terra latent, ac vt illa non vident, iudicare, multaq; de his disserere præsumunt, assereréq;, cùm tamen & quæ manifestò vident, non intelligant. Quo fit, vt existiment omnia, quæ non didicerunt, esse mera somnia, haud secus atque mundi Sapientes olim Christi sapientiam: & modò nostri diuinæ creationis arcanam virtutem iudicant. Hoc solo ferire conscientiam istorum

volo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

volo. Dei virtus coniuncta naturæ si cognoscatur, ab ijs qui percipiunt, non contemnitur, sed potiùs recipitur cum reuerentia & gratiarum actione. Ab alijs verò non percipitur, neque recipitur, ad quos etiam non pertinet. Talia sunt igitur Chimica vera, vt non sint probabilia, quibus ingenium tenebris obfuscatum est. Verùm enimuerò non istis scribimus, neq; laboramus, at ingenio fœlici & perspicaci viris tantùm, quibus hæc pauca sub tuo patrocinio, Princeps Illustrißime, publicare voluimus, cui bonam valetudinem animi tum corporis imprecamur. Datum Francofurti, Anno à Christo nato 1583. mense Februario.

Illustrisimæ C.T.

addictisimus

GERARDVS DORN.

GENEROSISSIMI DOMINI BERNARDI, COMITIS MARCHIAE TREVISANAE LIBER.

De secretißimo Philosophorum opere Chimico, per naturam & artem elaborando.

QVO veros inquisitores huius artis à communibus erroribus retraham in veram semitam, ne suas facultates dilapident, laborumq; nominis & famę iacturam faciant falsis librorum receptis insistentes, vt sunt Geberi, Rasis, Alberti Magni, Tramitis, Luminis, Canonis Pandectarum, Demophontis, Summæ, ac aliorum hominum seducẽtium, narrabo primùm errores meos, ac deinceps quemadmodum ad optatum finem peruenerim, quaterque hisce proprijs manibus lapidem fabricatus sim, & absoluerim. Quo tandem & qui meum legerint processum, speculationibus & imitatione operum naturæ pariter efficere valeant. Fatuum esset cum vulgo iudicare, propter Sophistas & impostores, quos in hac arte versari videmus in dies, falsam existere, vel eius veros autores, & sapientes suis scriptis imponere voluisse alijs, quia ipsi fuerint illusi, quin potiùs famam de se post mortem reliquisse voluerint, & non infamiam, aut vituperium. At ignarum vulgus hoc habet idioticæ proprietatis, vt mox à prima lectura,

quod non intellexerit, contemnat. Proinde longê plus proficiet quicunq; per firmas imaginationes principia naturæ ſequutus fuerit, quàm litera vana & mortua ſub ænigmatũ figuris innumeris, ac ſophiſticis. Vt autem proborum ſententias vobis colligam ſincerè purè tractãtium, libellum hunc conſcribere volui, partirique in quatuor partes: quarum prima narrabit inuentores artis, eosq́; potiſsimùm, qui hac potiti ſunt ex voto, ac per quos ego adeptus ſim. In ſecunda meam propriam hiſtoriam enarrans, dicam ad longum quicquid mihi contigerit in inquiſitione temporis, & laborum onera citra vllam inuidiam ab initio in finem omnia. Tertia de radicibus & principijs diſſeret metallorũ, euidentiſſimis & philoſophicis demonſtrationibus. Quarta verò practicam ipſam continebit, ſub parabola non vſque adeò obſcura, quin optimè poſsit intelligi. Singula quidem ad eũ ſcripta modum, vt niſi Lector per hunc meum libellum intelligas, facilè non crediderim per alium te percepturum vnquam. Nec eſt etiam quòd prima facie mox intelligere te poſſe putes, vix decima lectura, quò ſæpiùs eam repetes, eò meliùs indies rem detegere poteris. Non tedere debet laborum, vel pœnitere quemquã, qui credat his euitari poſſe paupertatem intolerabilem, & morbos omnes animi & corporis, vt ipſemet expertus ſum in multis leproſis, caducis, hydropicis, ethicis, apoplecticis, yliacis, demoniacis, inſenſatis, furibundis, & alijs quamplurimis. In addiſcenda quapiam arte mechanica vel aliqua liberali, ſex vel ſeptẽ anni ſunt ad minimùm inſumendi, ſed

in

in hac omnes alias excellente, quantùm Sol ſtellas omnes nō vltra menſem, quinque vel ſex ſuſtinere quis volet. Facilis eſt admodum, & vſque adeò, vt ſi claris enarrarem verbis, vel ad oculum demonſtrarem, vix credere poſſes. Tota difficultas conſiſtit in noſtris vocibus, & intentione.

PRIMA PARS CHEMIAE DOMIni Bernardi Comitis Marchiæ Treuiſanæ. De primis inuentoribus huius artis.

ARTIS Chimiſticæ primus inſtaurator, ab eius obliuione poſt diluuium, fuit HERMES TRISMEGISTVS, vt legitur Hiſtoriarum libris memorialibus geſtorum antiquorum, in Imperiali, & in expoſitione Tabulæ ſmaragdinæ per Clauetum. Hic dictus HERMESS vel MERCVRIVS, quia ſapientiſsimus omnium ſui temporis, & Triſmegiſtus, Termagnus, vel Terſapiens, quod omnem mundanam ſapientiam, aut Phyſicam triplicem calluit atq; docuit, vegetabilem, mineralem, & animalem, vnum lapidem: Pater autem in hac arte vocatur, ab inſtauratione, vt omnibus libris habetur Hermeticæ Turbæ, in quibus eius mentio facta eſt priuſquam Pythagoræ. Quotquot etiam hāc tenuerint artem filij vocabuntur Hermetis. De hoc viro legitur in Biblijs, ipſum intraſſe in vallem Ebron primûm, & ibidem inueniſſe lapideas tabulas ſeptem, quibus inſculptæ fuerāt à Sapientibus, priuſquam inundatio fieret aquarum, ſeptem artes liberales, cui-

que ſua ſolùm in principijs ſuis, ne tranſirent in obliuionem. Etenim eo tempore licet instructi ſatis, vt præuiderent non omninò periturũ mundum, ſed ſeruatum iri, nihilominus tamen perfectam non habuerunt ſapientiam, vt conſiderarent Deum, qui dederat ipſis illam eo tempore, dare potuiſſe alijs, & alio quoties vellet.

Vixiſſe fertur ante Legem, & pòſt, quo tempore multi ſapientes viri vixerunt. Narrat Aros in epiſtola quadam ad Regem Meſſohe, hanc artem reuelatam à Deo nonnullis filijs Iſrael, ad Arcam Domini decorandam auro, & perficiendam, vti habetur apud Ezechielem & Danielem Prophetas: item apud Ioſephum. Nonnulli abſque manifeſta reuelatione libríſue, ſed occulta per meditationes in operibus Dei viſibilibus à ſuis creaturis, quemadmodum Phithomea, Rebecca, Salomon, & Philippus Macedo, quos omnes tamen à Diluuio præceſsit Hermes in huius artis inuentione, per tabulas dictas in valle Ebron ab ipſo repertas, quo loco poſitus fuerat Adam ab exilio de Paradiſo Eden. Ab Hermete ad plurimos alios deriuauit, per libellum, quem inſcripſit Smaragdinam tabulam, ſub his verbis: Verum eſt, certum & veriſsimum. Quod eſt ſuperius, naturam habet inferioris, & aſcendẽs naturam deſcendentis. Coniungas vnica via diſpoſitioneque. Sol eſt eius coniugij pater, & alba Luna mater, tertius ſuccedit, vt gubernator, ignis. Craſſum fac ſubtile, & hoc ſpiſſum reddito, ad hunc modum gloriá habebis huius mundi. Breui hoc libello totum opus continetur. Plurimi hanc artem conſequuti ſunt, quemadmodum le-

gitur

gitur de Rege Calib, medio Bendagid Ternarij, Ariſtotele Chimiſta. Platone, & Pythagora Hermetis diſcipulo, Codicis autore, quo libro continetur ipſa rei veritas huius abſque ſuperfluitate, vel diminutione, licet obſcurè ſatis. In Arabia Rex Haly maximus Aſtrologus habuiſſe fertur eius notitiam, qui Morienum docuit, & iſte Regem alium Arabiæ, Calib dictũ antea: item Aros eam docuit Nephandin fratrem ſuum, & Saturnus Luncabur, atq; ſororem eius Mederã. Infinitus eſt eorũ numerus, quos recenſere vanum eſt: & librorum de hac arte conſcriptorũ ingens habetur copia, ſub metaphoricis verbis atque figuris, vt non facilè queant intelligi ab alijs, præterquàm à filijs artis, quorum lectura potiùs à via recta ſeducit in varios errores, quàm ad ſcopum dirigat, è quorum numero ſunt Scotus, Arnaldus, Raymundus, Io. Mechungus, Hortulanus, Veridicus, &c. Proinde quò ſtudioſos ad ſemitam rectam reducere valeam, opuſculum hoc ipſis conſcribere volui.

SECVNDA PARS, IN QVA DEſcribuntur ingentes labores autoris, & impenſæ maxima, cum ſingulis operationibus ab initio vſq; in finem, ex veritate perſeuerantiſsimi ſucceſſus.

CVM primùm opus hoc aggreſſus ſum, in manus meas incidit liber Raſis, in quo quidem experiundo quatuor annorum, & octingentorum coronatorum; item in Gebri libris plus quàm duorum

millium pro principio iacturã feci: ad id me sollicitantibus, ac inducentibus multis impostoribus, vt meam exhaurirent substantiam. Postmodùm inspexi libros Archelai tribus annis, in quibus operatus sum, vnà cum quodam monacho, & in libris Rupecissæ, ac Io. de Sacrobosco, per aquas vitæ rectificatas trigesies cum fecibus, vt in tantam acredinem abiret, quæ nullo vitro cohiberi posset, in eo labore deperierunt alii trecenti coronati. Duodecim aut quindecim ad hunc modum consumptis annis, & innumeris aureis, absque fructu, post multorum experimenta receptorum, in dissoluẽdis & congelandis, vt communi, armoniaco, pineo, saraceno, metallico, & salibus, tum plusquã centies calcinandis spatio duorum annorum: item in aluminibus rupeis, glaciei, scaiolæ, plumæ, in marcasitis, sanguine, crinibus, vrina, humano fimo, semine, animalibus & vegetabilibus, herbis, cuperosis, vitriolis, atramentis, ouis, per separationem elemẽtorum in athanore, per alembicum, pellicanum, per circulationem, coctionem, reuerberationem, ascensionem, descensionem, fusionem, ignitionem, elementationem, rectificationem, euaporationem, coniunctionem, eleuationẽ, subtiliationem, per commixtionem, & alia sophisticationum infinita regimina, quibus iam duodecim annis inhæseram, ætatis factus annorum trigintaocto, adhuc insistens in extractionibus mercuriorum, ab herbis & animalibus, hactenus dilapidaram inutiliter, cùm stultitia propria, tum impostorum seductionibus, circiter sex millia coronatorum, vt ferè despõdissem animum. Verùm enimuerò

semper

ſemper interea meas preces ad Deum fundere non ſum oblitus, vt ſubuenire meis conatibus dignaretur. Deinceps in quendam Præfectum noſtræ patriæ pariter inueſtigantem, incidi, qui ex ſale communi lapidem cōſtruere conabatur, hoc in aere diſſoluens, & congelans ad Solem, aliaque multa narratu prolixiſsima. In hoc opere præterlapſus eſt ſeſquiannus cum alijs, inani labore, quòd in vera materia non operabamur. Fruſtrà quæritur in eo, in quo, quod quæſitum eſt, non continetur, vt in Codice Turbæ veritatis legitur. Cùm ergo ſal commune haudquaquam habeat quod optabamus, quinquies atq; decies aſſumptum repetitionibus, nullam ſuæ naturalis proprietatis alterationem demonſtrare nobis voluit vnquam, quapropter ipſum reliquimus vltrà non tentatum. Præterea vidimus alios in aqua fortiſsima diſſoluentes argentum optimum, cuprum, & alia metalla: item argentum viuum, quodque ſeorſim in peculiari vaſe, ac eadem aqua, tandē eiuſmodi ſolutiones omnes, poſtea quàm duodecim integris menſibus quieuiſſent, confundentes in vnicum vas: eam permixtionem aſſerebāt eſſe coniugium ſpiritus & corporis. Vas eiuſmodi ſuper cineres calidos continebant, vſq; dum aquæ tertia pars euaporaſſet, reſiduum exponebāt Solis radijs, opinantes lapillos chryſtallinos inde procreatum iri albos congelatos & liquabiles, ad albam ex albo, & ex rubeo metallo rubeos, ad rubeam tincturam. Ex viginti duabus phialis eiuſmodi liquore ſemiplenis, tres nobis dederunt. Expectauimus omnes euentum generationis huiuſmodi lapil-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

lorum in fundis vasorum, quinque annis, at frustra: siquidem, vt in Turba dicitur, nihil extranei opus est ad istum lapidem: per seipsum enim in materia sua metallica perficitur: tunc temporis annum ætatis meę quadragesimumsextum compleueram, cùm ego vnà cum doctore monacho nomine Godefrido Lepore, lapidem ex eius intentione præmeditatū aggressus fui: sciebamus enim aliud opus quodcumque præter lapidem esse vanum, ac frustraneum: quapropter hunc fabricare conati sumus, ad hunc modum videlicet. Eminus gallinarum oua numero duo millia, quæ in aqua cocta duraq; separauimus, cortices in summam albedinem calcinantes: vitellos autem & albumina quælibet per seipsa in equino fimo putrefieri siuimus, & postea destillauimus trigesies in aquam albam, & in oleum rubeum separatim, aliaque multa, quæ ob prolixitatem relinquimus: in hoc opere vano similiter anni duo cum dimidio nobis deperiêre præter vtilitatem, imò dispendio maximo, quò factum, vt fermè desperabūdi prorsum deseruissemus omnia, nisi noua spe fulciti: cœpimus iterum addiscere spirituum sublimationes, aquarū fortium destillationes, separationes elementorum, fornacum & ignium structuras varias, in quibus versati fuimus annos octo. Superuenit alius quidam Theologus, ac doctus, Prothonotarius à Bergis, quo cum etiam operati lapidem extruere volebamus, cuius instinctu solùm ex vitriolo rē exequi putauimus, ac primò destillauimus acetum acerrimum octies, in quo vitriolum dictum calcinatum dissoluimus, abstraximus: iterum affusum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

fusum abstraximus decies & quinquies die quolibet, spatio duorum mensium, ob cuius odorem vehementissimum quartana febre laboraui quatuordecim mensibus, commixtum hoc anno integro quiescere, sed nullo fructu permisimus: erat enim extranea materia. Relatum nobis postea fuit à quodam viro docto, Confessorem Imperatoris, cui nomẽ erat Magister Henricus, certissimè habere ac tenere magisterium lapidis: vt igitur eius notitiam haberemus, opus fuit amicorum medio maximo, & vltra dispendio plura quàm ducentorum coronatorum, antequàm nobis familiarem potuimus reddere. Hîc autem in hunc modum operabatur: Pastam ex argento & mercurio miscebat cum sulphure, & oliuarum oleo, decoquendo simul igne lento in pellicano luto munitissimo, spatulaq; lignea incorporando, sed materia nunquam permisceri potuit in vnum corpus spatio duorum etiam mensium. Tandem in aliam phialam positam hanc materiam, luto similiter munitam, ac sigillatam in cineribus continebamus calidis omninò sepultã, igneque circumcirca fouebamus, existimantes mercurium spatio dierum quindecim, aut viginti & vno, virtute sulphurei corporis, conuersum iri in optimum argentum. Decoctione absoluta phialæ, plumbum imponebat pro arbitrio, & igne violentissimo liquefaciebat omnia simul in massam vnam: qua fulminata per cupellam cineritij, debebamus inuenire argentum pro tertia parte multiplicatum. Ego pro mea parte dederam argenti marcas decẽ, alij verò triginta duas, ex quibus recipere putabamus centum & trigin

ta marcas. At secùs euenit, quoniam ex trigint duabus marcis, ab examine socij duodecim du taxat habuerunt, ego autem ex meis decem qua tuor marcas accepi. Quo factum, vt cùm lapidi arcanum habere crederem à patre Confessore quadringentis rursum coronatis pauperior fa ctus, ac dolens, duobus mensibus abstinui, vt a opere prorsus abhorrerem, maximè quòd m parentes omnes increpare me, ac tormentare i dies non desisterent, vt præ mœrore vix eder vel bibere possem, ad tantam maciem redactu sum, vt omnes existimarent me veneno conta gioso quopiam imbutum esse. Nihilominus re pentè postmodum quàm antea magis accensu plus millies, maximè quia tederet inutiliter ela psi temporis: agebam enim tunc annum quin quasimum octauum. Omnium errorum caus meorum (proch dolor) vnica hæc fuit, quia de uius oberrans nō operabar in materia congrua nam, vt ipse Geber loquitur: Corpora quæui imperfecta, mixtione cum corporibus à natur simpliciter perfectis, nullatenus perficiuntu quia simplicem formam pro se tantùm, in prim gradu perfectionis, à natura quæ perficiuntu adepta sunt, ac velut mortua, nihil de sua perfe ctione non superflua, tribuere possunt alijs, idq duabus de causis, priore quidem, quia per impe fectionis admixtionem redduntur imperfecta cùm non habeant plus perfectionis, quàm pr seipsis indigent: posteriore quia nō possunt ha via permisceri principia sua mixtione per mini ma; vt in decimotertio Digestorum habetur i Pandectis, & libro Calib: item apud Gebrum, &

i

in opere naturali, apud magiſtrum Daalin, & Arnaldum Villanouanum, in Speculo Alchimiæ, in Semita errantium à Platone conſcripta, in epiſtola Euuralij, in Roſario magno, & in Euclidis tractatu breui, ac reliquis non ſophiſticis ad hunc modum: Corpora vulgaria, per naturam ſolam in mineris abſoluta, ſunt mortua, vt imperfecta perficere nequeant, verùm ſi per artem ad ſeptenam, denam, vel duodenam ſuę perfectionis multiplicationem adducãtur, eatenus tingunt in infinitum. Tum demùm enim penetrantia, ingredientia, tingentia, pluſquàm perfecta, viuaq; facta ſunt reſpectu vulgarium: de quibus etiã apud Raſim, Ariſtotelem chimiſtã, Aulphanem in ſuis Pandectis, & Danielem quinto capitulo ſuarum Retractationum, Aurum noſtrum completum (inquiunt) eſt pluſquam viuum. Item aurum noſtrum, & argentum noſtrum album, quæ ſunt vnum & idem, non ſunt vulgaria metalla: ſunt enim viua, alia verò mortua virium expertia, vt aureo Codicis libro legitur, & pleriſque alijs. Innumeros vtique vidimus, operantes in amalgamationibus & multiplicationibus ad album & rubeum, in omnis generis materia, quę poſsit excogitari, maximis laboribus, tantaque perſeuerantia, ac tam conſtanti, vt maiora nequeat, ſed nunquam vidimus adhuc argentum tertia parte, media vel minima locupletatum. Infinitas nihilominus dealbationes, vidimus rubificationes, recepta multa ſophiſticationum in tam variis atque diuerſis regionibus, vti Romæ, in Nauaria, Scotia, Turcia, Græcia, Alexandria, Barbaria, Perſia, Meſsinæ, Rhodi, in Gallia, in Hiſpa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

nia, in Terrasancta, & in conterminis regionibus, in Italia, in Germania, in Anglia, ac per totum ferè mundum in circuitu, nullibi horũ locorum adhuc vidimus, nisi laborantes in rebus sophisticis, herbalibus materijs, animalibus, vegetabilibus, plantalibus, lapidibus mineralibus, salibus, aluminibus, aquis fortibus per destillationes, elementorum separationes, sublimationes, calcinationes, argenti viui congelationes, medijs herbarum, lapidum, aquarum, oleorum, fumorum, ignium, & vasorum admodum extraneorum, at nunquam in congruis operantes materialibus substantijs reperimus. Nonnullos aliquoties in illis regionibus inuenimus, qui lapidis conficiendi modum tenebãt, ac rationem: sed in ipsorum familiarem consuetudinem deuenire minimè potuimus. Quamobrem huc atque illuc discurrendo, inuestigando, & experiundo iam consumpseram decies mille, & trecentos coronatos aureos, vendiderã enim quandã possessionẽ, quæ valebat octo millia florenorum Germanicę monetæ, vt omnibus meis parentibus venissem in maximum contemptum, quia redactus eram ad paupertatem, vt pauca mihi iam residua pecunia maneret, annos tunc sexaginta duos & vltrà nato. Nihilominus ob tantas aduersitates admodum fractus corpore, non animo tamen adeò, vt à concepto desisterem, quin potiùs misericordiæ Dei confidens, bonę voluntatis hominibus atque diligentibus nunquam deficienti, patriam non sine maximo dedecore derelinquẽs, Rhodum me contuli, nemini hominum vt notus, quærerem si quomodo reperire quenquam valerem, qui consolaretur

ſolaretur meas afflictiones deſideriorum. Vna dierũ de quodam audiuerã viro valdè religioſo, magni nominis: rumor erat ipſum habere lapidem tantopere quæſitum, cum quo maximis tamen impẽſis amicitiam inij. Mutuo ſumpſeram à quodam, qui meos parentes optimè nouerat, octo millia florenorum. Formula ſui laboris erat, aurum & argentum purgatiſsima & foliata, cum ſublimati mercurij partibus quatuor mixta reponebat in fimum equinum, quę cùm ſtetiſſent ibidem vndecim menſibus, deſtillabat inde aquam igne vehementiſsimo: terram in fundo vaſis reſiduam calcinauimus igne violento per ſe, aquam verò ſexies iterum deſtillauimus, quauis deſtillatione ſubſidentem terram primę coniunximus, toties repetita deſtillatione, donec reſidentiam nullam poneret ampliùs. Terræ tritæ & in vrinali poſitæ ſenſim affuſimus, at fruſtrà multis laboribus conabamur terrã aqua ſua imbuere: nunquam enim permiſcere potuimus, aut efficere quin ſemper nataret ſuper terram, etſi contineremus in continuo calore ſpatio ſeptem menſiũ: nulla facta fuit coniunctio nec alteratio, igne etiam aucto, quo factum vt friuolum opus relinqueremus, propter quod rurſum temporis annorum trium, & quingẽtorum coronatorum iacturam feci. Vir iſte religioſus habebat excellentiſsimos libros chimicos, vt ſunt Roſarius magnus, Arnaldus de Villanoua. Liber verborum Mariæ prophetiſſæ, in quibus ſtudere cæpi denuò, tantiſper abſtinens ab opere ſpatio quidem annorum octo: tum primùm cognoui rationibus philoſophicis, & euidentibus, quicquid an-

teà fuerã operatus, nil nisi stultos & inanes fuisse labores: maximè cùm considerarem Codicis totius veritatis hoc dictum: Natura, inquit, non emendatur nisi in sua propria natura, natura sua natura gaudet, natura naturam vincit, & natura naturam retinet. Hoc libro tandem edoctus, euasi liber ab omnibus meis sophisticationibus, erroneisque laboribus. Priùs itaque studere volui, quàm operari rursus magnis impensis, & sine fructu. Multas noctes peragebam insomnes assiduè mecum arguens, & concludens in hanc sententiam: Quid opus est (inquam) vt hanc artem ab hominibus quæram, in vanum hac via meipsum torquens? Si norint artem, nunquam patefacient, si non, frustrà cum ipsis versor, & magno dispendio conor ipsorum captare familiaritatem & amicitiam. Consideraui potiùs quibus locis libri maximè conuenirent, in eundem sensum ibidem existimaui latére potissimùm veritatem, quæ non potest in pluribus: sed in vno tantùm existere: hac via mihi facta est obuiam ipsa veritas: in quibus enim maximè conuenire videbam in vnum, hoc ipsum fuit, quod tam anxiè quæsieram. Quamuis vnus hoc nomine vocet, alter alio, nihilominus vna & eadem est substantia, solus error in diuersitate verborum committitur, & non in concordantijs. Proinde, fili mi, hunc libellum in tui gratiam conscribere volui, ne despondeas animum, néue decipiaris, quemadmodum ego diu miserrimè seductus fui: tutissima cautela siquidem alienorum exemplo periculorum est addiscere. Sanè credo (ita me Deus amet) istos homines, qui talia scribunt figuratiuè,

cè, aut parabolicè, crines, vrinam, ſanguinem, ſpermata, herbas, vegetabilia, animalia, plantas, lapides minerales, vti ſalia, alumina, cuperoſſas, atramenta, vitriola, boraces, magneſias, quoſcunque lapides & aquas, proponunt in hac aqua legentibus, credo (inquam) impenſarum admodum parum aut nihil in ea feciſſe, neq; laborum quicquam ſuſtinuiſſe, vel ad id mera crudelitate motos. Nam eorum omnium qui hoc labyrintho ſunt intricati, vel impoſterũ eò prolabi poſſent, me miſeret, quoties in mentem veniunt intolerabiles miſeriarum & calamitatum pœnæ, quas perpeſſus ſum. Quiſquis igitur fidem adhibere mihi volet, non ſine maximo commodo ſuo fecerit, ſolùm inde laborem, alios inſtruendo, reportare poſſum. Qui verò credere nolet, ſuo damno tandem experietur, quãta ſit fatuitas aliorum exemplis nil commoueri, nec diſcere velle. Fugite ſophiſticationes Alchimiſtarum nequam, & quoſcunque alios, qui fidem iſtis adhibent. Nam ſi quid boni vos lectura librorum docuit, falſis iuramentis & aſſertionibus adimere conabuntur, ac à via recta vos abducere, nihil habentes quo ſuos errores tandem excuſent, feci ſæpiùs, (inquiunt) at iam non habui quæ ad hanc rem erant neceſſaria, hæc & illa ſi addantur, &c. Niſi fugias potiùs quàm peſtem iſtos impoſtores & nebulones, in hac arte nihil vnquam boni deguſtabis. Priuſquàm ego hoc opus perfeciſſem experimento, duobus annis artem exactè didiceram ex libris, nihilominus ad me cùm venirent eiuſmodi homines deteſtabiles, & nequiſsimi fures, iuramentis imò periurijs aſſerebant mihi ma

nifestissimos errores pro veris experimẽtis, quos tamen olim delirans maximo dispendio fueram expertus. Nec priùs in bonis meis opinionibus confirmari potui, quàm ipsos omninò desererẽ, ac studium meum in ea materia totum intenderem, & vigilantissimè prosequerer. Quicunque cupit artem verã addiscere, versetur cum sapientibus: id est, istorum libros legat, & non impostorum, licet obscuris verbis eam doceant. Nullibi claris & apertis descriptos eiusmodi libros reperies, quapropter consideranda possibilia sunt ex operibus naturę, per comparationem istorum ad illa, & è contrà. Sophisticationes omnes fugiendæ sunt: item sublimationes, coniunctiones, separationes, congelationes, præparationes, disiunctiones, connexiones, aliæque deceptiones omnes. Taceant quotquot aliam tincturam affirmant, quàm nostram & aliud sulphur, quàm nostrum occultum in magnesia: item illi qui aliud argentum viuum extrahere præterquàm ex seruo rubeo, & aliam aquam à nostra quæ permanens est, & nulli rei coniungitur, nisi propriæ suę naturæ, nihilq; madefacit aliud præter id, qđ est vnitatis propriæ suę naturæ. Aliud enim acetum non est quàm nostrum, non aliud regimen, neq; alij colores: item non alia sublimatio, solutio, congelatio, putrefactio, &c. quàm nostræ. Suadeo vt alumina, vitriola, salia, & atramenta omnia, boraces, aquas fortes, animalia, & omne quod ex eis prouenit, crines, sanguinem, spermata, carnes, oua, lapides, & mineralia quæque relinquas, pariter & metalla sola. Quamquam enim ex ipsis est introitus, & materia nostra, vt asserũt omnes Phi

sophi,

ſophi, componi debet ex argento viuo, & hoc alibi non reperitur, quàm in metallis (vt apparet ex Gebro, magno Roſario, Codice totius veritatis, Ariſtotele Chimiſta, Platone, Morieno, Haly, Calib, Maria, Auicēna, Conſtantino, Alexandro, Bendegid, Eſid, Serapione, Arnoldo Villanouano, Sarni Lilio, Daniele, S. Thomæ Breuiloquio, Alberti Tramite, Scoti Abbreuiatione, Senecæ ad Aros epiſtola ad Regem Arabiæ, & Hemus, Euclide ſeptuageſimo capitulo Retractationum, & Philoſopho tertio Metheororū, per quos omnes affirmatur, metalla nihil aliud eſſe, præter argentum viuum congelatum graduum decoctionibus) his non obſtantibus omnibus affirmatiuis rationibus, ipſa non ſunt lapis noſter, dum in forma ſunt metallica: nam impoſsibile eſt vnam & eandem materiam habere duas formas. Qua ratione poſsint eſſe lapis, qui formam dignam, & mediam habet inter metallum & mercurium, niſi primò corrumpatur, & auferatur eiuſmodi forma? Hac de cauſa Philoſophus, atque Democritus libro 3. Phyſicorum, cap. 3. de Metheoris, inquiunt: Glorientur Alchimiſtę vtvt volent, nunquam formas tranſmutabunt metallorum, niſi per ipſorum in primam materiam reductionem: hoc ipſum habent omnes libri, qui de forma tractant metallica. Verùm, vt intelligatur quid ſibi velit in primā reductio materiam, apprimè ſciendum materiam eſſe primam, rem ipſam in quam immediatè proximeq; ſpecifica forma introducitur, vti prima hominis materia, eſt vtrumque viri ſemen & mulieris. Plerique ignari hanc intelligere putantes reductionem, interpretantur

perperam ad quatuor elementa: nam (vt ipsi loquuntur) ex istis constant omnia, quæ creata sunt, absque dubio: sed ista sunt materia prima primæ materiæ, id est, ex elementis quatuor constant argentum viuum & sulphur, quæ tandem sunt prima materia metallorum. Etenim elementa quatuor æquè sunt ad formationem asini, vel bouis apta, ac ad metalla: primò namq; fieri debent per naturam argentum viuum & sulphur, quę esse queant metallorum materia prima. Exempli gratia, homo nõ componitur ex quatuor elementis, existentibus adhuc in elementari natura simplici, sed à natura transmutatis in naturã primæ hominis materiæ. Haud secùs natura transmutans elementa quatuor in mercurium & sulphur, tum primùm effecit metallorum primam: nam quicquid vltrà fuerit in dictam operata materiam, nihil aliud inde resultare poterit quã forma metallica. Verùm antea çùm adhuc essent elementa, & non argentum viuum, neque sulphur, natura potuisset ex eisdem elementis procreasse bouem, herbam, hominem, aut quiduis aliud à metallo differens. Ex pręcedentibus liquet apertissimè, quatuor elementa non esse metallorum primam, sed argentum viuum & sulphur. Alioqui iuxta sententiam illorum, sequeretur inde homines, & metalla, herbas, plantas, animalia bruta, in summa cuncta nil nisi rem vnam existere sine differentia, quo nihil absurdiùs vnquam dici potest. Item inde sequeretur, etiam ex metallis homines generari posse, cùm isti pariter, vt illa, constent ex elementis, & vltra quiduis ex quouis fieri, necnon simile sibi simile nõ producere, non

esse

esse generationem, neque semina, nullam rerum differentiam, si actu omnia essent vna substantia. Vt ad primā redeamus materiam, vtemur exemplo hoc videlicet, semen viri per se, & semen per se mulieris, non sunt prima materia fœtus, quoniam natura potest ex eis ad hunc modum separatis, aliud quid producere monstrosum, velut substantiam verminosam: sed ex amborum in vnum coniunctione, vt vnius virtus alterius virtutem in se recipiat, & amplectatur, tum demùm natura nihil aliud inde producere potest, præter formā infantis, quòd hic sit finis illius materię, & non alius. Natura non potest itaque aliam introducere materiæ formam, ea sola, ad quam finaliter est inclinata, dispositaque: spermatica igitur vnio duntaxat, est prima materia eius, vel eorum à quibus semina decisa, vel separata fuerunt, quę nullam aliam formā recipere potest, quàm propriæ suæ speciei, ad quam est disposita. De dispositione ad finem rude satis hoc sit exemplum: Si quis aliquò festinet iter, priusquàm eò deuētum sit, multæ occurrunt viæ huc atq; illuc deflectentes, at vbi semel in rectam gradum direxerit, perseuerans in ea, tandem eò perueniet, quò statuerat ire. Ad hunc modum singula propriam viam, ac materiam habent, per quā & ex qua facta sunt, & non ex omni materia quoduis, neque modo quouis perficitur. Manifestum est vtiq;, rem omnem habere sibi similem & præcedentem, ex qua producitur naturaliter, vt inde nihil aliud fieri queat, velut in equi formationem, requiritur natura quæpiam equina in spermaticam substantiam transmutata, ex duabus contrarijs materijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

(sub eadem equina specie tamen) vnitis: item ad hominem ipsa natura non sumit substantiam equinam principaliter: habet enim vna quæque substantia proprium, ac principale semen ex quo fit, ac per seipsam in ipso multiplicatur, & per aliud neque alio modo quopiam. Patet ex verbo Dei, cùm creasset hominem virum & fœminam, crescite & multiplicamini, ex vestramet substantia, videlicet vobis simili: aliis suis creaturis námque dixerat anteà, Producat vnumquodque fructum suum & semen in seipso, multiplicetur, &c. Si ex vno generari voluisset vnumquodq; Deus, non tot ac tantas fecisset creaturas, tamq; diuersas, nec opus fuisset cœlo, neque luce, sed elementa quatuor semper vnum & idem protulissent, quod absurdissimum esset. Proinde ex omnibus fecit omnis generis diuersa, vt vnumquodq; sibi simile generaret. Nunquid ante diluuium Dominus Deus dixit Noe, Sume tecum in Arcam ex omnibus animalibus vnita paria masculum & fœminam, vt posteà quodq; multiplicetur in sua specie, & non aliter fieri videmus? Patet igitur ex præcedentibus ad vniuscuiusq; generationem, opus esse sui simili, vt ex mandato Dei, diuersæ rerum radices ab ipso creatę multiplicarentur in diuersa, sub propria quodlibet substantia. Per Philosophorum autoritates id ipsum probatur: Scotus enim apertè loquitur, ex argẽto viuo coagulato, & ex argento viuo sulphureo, primã materiam fieri metallorum omnium. Item in Turba quidam Noscus nomine, Rex Albaniæ, loquitur ad hunc modum: Ex homine aliud nil nisi homo fit, ex volatili nisi volatile: similiter ex bruto

quouis

quouis animali nil nisi bruta bestia: natura námque in alio non emendatur, at solùm in sua natura. Idem à Io. Mechungo dicitur in suo testamento: Quæuis arbor suum fructum producit, vt pyrus pyra, poma pomus: pariter & metallo generatur, atque multiplicatur metallum, & nullo alio. Item Geber in Summa nonnullis locis bene in hâc sententiam scripsit, (quamquam in plerisque suis libris ferè omnibus de studio scabrosus totus & sophisticus) inquiens: Exactissimè singula sumus experti suis, idq; probatis rationibus, nihil potuimus vnquam reperire permanentis in igne, præter viscosam humiditatem solam, radicem omnium metallorum, reliquæ omnes humiditates ab igne per euaporationem facilè fugiunt, & per separationẽ vnius elementi ab alio, velut aqua per ignem: pars vna in fumum abit, alia in aquam, in terram alia manente in fundo vasis: sic in omnibus, quoniam quæ in homogeneatione haud benè sunt vnita, minimo consumuntur igne, ac separantur à sua naturali compositione. At humiditas viscosa, mercurius videlicet, nunquam in eo consumitur, nec separatur à sua terra, nec ab alio suo elemẽto: nam vel omnia simul manent, vel simul abeunt, vt nihil omninò de pondere pereat. His verbis itaque Geber concludit, ad hunc pretiosum lapidem nullo alio opus esse, quàm sola substantia mercurij per artem optimè mundati, penetrantis, tingentis, stantis in prælio aduersus ignem, & in diuersa separari se non permittentis, at semper in sola sua mercuriositatis substantia constantissimè persistentis, tum demùm (inquit) coniungitur metal-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

lis in profundo radicaliter, formam ipſorum corrumpendo, ac aliam introducendo iuxta virtutem & colorem elixiris, aut medicinæ tingentis. Item Aros ille Rex magnus & doctiſsimus ait: Noſtra medicina fit ex duobus vnius eſſentię, videlicet ex vnione mercuriali fixæ, & non fixæ naturæ, ſpiritualis & corporalis, frigidæ & humidæ, calidæ & ſiccę, & ex alio fieri nequaquam poteſt. Etenim artis induſtria nihil infert noui, nec adfert ad naturam in ſua radice, verùm adiuta natura per artem, vt decet vincula ſoluendo: item ars per naturam adiuta diſcendo ab operationibus eius, & in ſuppeditatione materię, ſimul ambæ deſiderium adimplent, ex voto diligēter operantis. Ad hæc Morienus ait: Miſcete & proiicite medicinam ſuper corpora perfectione diminuta, vel imperfecta: & hoc aliud eſſe nihil dicit, præter argentum viuum exaltatum arte ſuper argentum viuum imperfectum: ex his docent apertè nihil aliud eſſe, quàm argentum viuum. Adfert Arnaldus Villanouanus: Totum ſtudium tuum intendatur, in digerēdo & coquendo mercurioſam ſubſtantiam, & pro ſua dignitate corpora digna reddet, quæ nihil aliud exiſtunt, quàm ſubſtantia mercurioſa decocta. Infinitis rationibus probari poſſet, mercurium duplicem eſſe ſolam materiam primam, & proximá omnium metallorum, & non elementa quatuor, quæ ſunt remotiſsima. Dixerit quiſpiam errorem ſuum protegere cupiens, ex tuis (inquit) contra teipſum adduco, elementa quatuor poſtmodùm in mercurium & ſulphur, quę metallorum prima materia ſunt, artè reduci, hac via ſubtiliora facta ſunt eiuſ-

eiusmodi separatione præcedente, q̃ si sine hac statim in mercurialem substantiam adducta fuissent, materiamque proximam. Vt hoc refellam tamquam erroneum & falsum, ex ista vana opinione sequeretur facilè superfluā esse naturam, si spermata rerum arte fieri valeant, sic homo generaretur absque homine solùm ex quatuor elementis absque alia natura media, vel alteratione, non aliter & principia fierent compositionum, quod pugnat contra omnem rationem naturalem. In hac arte siquidem natura produxit materiam, in qua postmodùm iuuatur arte. Sequeretur etiam ex ea falsitate medicum arte sua, vel herbis resuscitare posse mortuum, aut morientē hominem sanare, contra dictum Auicennę & Rasis. Medicina solùm auxiliatur naturæ, qua quidem absente vel deficiente, nihil operari potest illa, vt si proiiciatur in corpus mortuum laxatiua, non purgat, quia per naturam non recipitur actio. Quod Hypocrates in Aphorismis & principijs naturalibus, diuinus magis quàm humanus, ac velut spiritus corpore carens, testatur, inquiens: Ars præsupponit rem aliquam à natura sola creatam, in qua præstat auxilium ipsi naturæ, & hæc arti. Proinde constat artem indigere materia, quę sit à natura creata, & non ab arte, à qua si esset, quid opus natura foret in eis, quæ non est operata, cùm de suo nihil adsit? sola ars perficere posset absq; alia re extranea, & præter naturam. Patet multis irrefragabilibus testimonijs, & euidentissimis, naturā ex seipsa procreare naturas spermaticas, ac præparare: tandem ars per coniunctionem in eis operatur, ad finem tendens, in

quem natura crearat. Quamuis etiam, si fieri queat, vt metalla reducantur in quatuor elementa, priùs oporteret in mercuriũ & sulphur, quàm in elementa separari necessariò, postmodùm elementa rursus in sulphur & argentum viuum, vt fiant proxima natura metallica: quæ stultitia quæso hæc esset? Cùm hæc omnia sint vnum idem, & eadem substantia, quæ nouam nõ acquirit inde naturam, neque materiam, ab eiusmodi reductionibus, at solùm manet quod anteà fuerat. Quid istis frustaneis igitur laboribus indigemus, si tantundem substãtiæ habebatur, cùm essent in forma spermatis argẽti viui & sulphuris, atq; post reductionẽ in elemẽta quatuor, & nihil acquirant noui, non in virtute, non in pondere, neq; quantitate, vel qualitate? ea de causa videlicet, quia nulla materia sibi fuit adiuncta, quæ digniora reddidisset, vel cũ ipsis fuisset exaltata, sed vnica tantùm huc atq; illuc circunducta materia sola, præter additionẽ: quapropter in forma proprij spermatis æquè valida, ac in forma elementorum. Ad nostrum lapidem si opponatur idem, nempe nihil etiã acquiri sibi, negatur: nam ipsum reducimus, vt in ea reductione fiat coniunctio nouæ materiæ vnius & eiusdem radicis, præter quàm reductionem fieri nequit, atqui accedit etiam additio materiæ. Duarum vtique materiarum vna subuenit alteri, quo resultet inde longè dignior materia, quàm erant per se seorsim ante coniunctionem. Est igitur ista reductio nostra necessaria, quòd per eam materiæ nouam acquirunt formam & virtutem ob additionem materiæ nouæ: quæ non fit in alijs reductioni-
bus

bus elementorum, in quibus aliud nihil appa-ret fieri quàm circunductio materiæ nudæ sine forma, citra omnem innouationem, exaltationem, & acquisitionem alicuius formæ, vel materiæ nouæ. Vnde liquet reductiones istorum hominum esse meras phãtasias, vanas, & erroneas. In huius rei confirmationem aptissimè loquitur quidam nomine Guilhelmus Parisiensis, vir in hac arte doctus: In creatione hominis (inquit) primò concurrunt in vnionem duo spermata, qualitatibus differentia, quarum qualitatum in vno est vna frigida & humida, & in altero altera est calida & sicca, quæ in vtero materno digeruntur mixtione virtutis vtriusque seminis, & augmentatione per humiditatem sanguinis, qui est eiusdem substãtiæ, cuius est sperma fœmineum, actione virtutis masculini spermatis interueniente, nutritur inde materia dictæ mixtionis, donec fiat substantia media participans cum vtriusque natura, citra vllam diminutionem, vel superfluitatem. Proinde spermata creantur à natura, & non ab arte, quæ nullo modo etiam posset, hoc solùm efficit, in vtero materno coniungit simul ambo. Quamquam etiam ista iuuare potest in mixtione fomento caloris externi, quietis, ciborum optimorum delectu, & facilè digestibilium, cum temperie & moderatione sumptorũ, quibus omnibus aliud nil operatur, quàm rebus iam à natura creatis auxiliari tantùm.

Subiungit idem auctor: Creare spermata non est artis, at postquàm à natura creata sunt, tum demùm ars per solam virtutẽ naturalem existentem in spermaticis materijs iam à natura creatis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

coniungendo, velut naturæ minister, succurrit ipsi rei quidem existenti, at nondum perfectę: nihil tamen addit formę, nec materiæ, neque virtutis. Est igitur generationis prima causa naturalis, & secunda solùm artificialis, quæ posterior absque priore nihil efficit. Frustrà namque terra cultiuatur ad messem, nisi naturalis adsit materia creata per naturam, frumenti granum videlicet. Constat igitur vtramq; ab altera iuuari, naturam ab arte, hanc à natura, & vicissim ambas ad opus facere, cùm naturæ, tum artis. Cùm igitur ab arte spermata creari nullo modo valeant, neq; materiæ metallorum, impossibile fuerit hominem quouis artificio reducere quatuor elementa in spermaticam formam reductiuam, alteratiuam, aut attractiuam, ad finem recipiendi formam, vel actionem tendentē, siue disponentem. At si quis arguat Philosophos dicere quatuor elementa in arte nostra existere debere: sententia quidem eorum est, in duobus suis spermatibus quatuor primas elementorum, quatuor qualitates haberi, caliditatem & siccitatem videlicet, ignem & aerem in argento viuo maturo, quod est sperma masculinum, & frigiditatem atque humiditatem in argento viuo crudo, & imperfecto, quoad finē, quę terra sunt, & aqua in spermate fœmineo, non quòd actualiter in istis sint quatuor partes elementales à se mutuò separatæ, vt sunt quatuor elementa, quæ videmus: etenim haud sic essent materia prima metallorum ampliùs, nec etiam alterari possent aliquo ingenio, vel artificio humano, in formam duorum spermatum metallorum primæ materiæ, vt apertè docet Calib Philosophus,

phus & Albaniæ Rex, ad hunc modum: Scitote nos ab initio noſtri operis, niſi duabus materijs duntaxat non indigere, non niſi duæ videntur, neque tanguntur, nec duabus plures intrant in magesterij noſtri principium, medium, & finem: verũ iſtis duabus qualitates quatuor inſunt virtualiter: in maiori namque ſpermate, velut in digniore, duo digniora continentur elementa per qualitates, ignis & aer videlicet: in altero verò ſpermate natura ſua crudo & imperfecto, reliquę duæ qualitates habentur, & alia duo minus digna elementa, quæ terra ſunt & aqua: per Calib apertè ſatis patet, in hac arte non eſſe niſi duas materias ſpermaticas, vnius & eiuſdem radicis, ſubſtantiæ & eſſentiæ, ſcilicet mercurialis, ſolius ſubſtantiæ viſcoſæ & ſiccæ, quæ nulli rei iungitur in hoc mundo, præterquàm corporibus. Idipſum aſſerit manifeſtè Morienus libro ſuo, inquiens: Durum aquaticum, & molle reddito durum, vt ei coniungatur aqua, celato, vel abſcondito potiùs ignem ſub, vel in aqua frigida: hoc eſt, iunge ſperma maſculinum, quod aliud nihil eſt, quàm mercurius coctus & maturus, continens in ſe per digeſtionem elemẽtum ignis, cum ſpermate fœminino. id eſt, cum aqua viua. Item Iſudrius in eandem ſententiam loquitur in Turba Philoſophorum: Aquam igni permiſceto, hæc eſt vnio ſpermatica potentialiter, proxima lapidis nobili perfectioni, ad eam recipiendum. Et in Codice totius veritatis, quidam Philoſophus nomine Arteſimalef: Coniunge rubeũ virum, albæ ſuæ fœminæ, in rotundo cubili circundato corticum igne, continuo quoque calore fouea-

tur ibidem, vsque dum fiat coniunctio hominis cum aqua philosophica, & non vulgari: id est, in continente hoc, omne inest quod ad vsui perfe-ctionem requiritur: tum demùm ista coniunctio dicitur prima lapidis materia, & non aliter. Nam in se continet fixi naturam, qua fixatur, atq; spiritualem naturam, dignamque substantiam nobilissimi lapidis. In summa qui probè Philosophos intelligit omnes, optimè concordare videt in omnibus, qui verò nō sunt artis filij, sed ignari, dissentire perperam iudicāt. Postquàm de prima materia metallorum abundè satis loquutus sum, argumentis quoque firmissimis, & autoritatibus dignis mercurium & sulphur esse probaui, latiùs vt progrediar in gratiam & vtilitatem auditorum, in hac sequenti parte libri mei tertia, dicā quid sint mercurius & sulphur: & quemadmodum in terra metalla generentur, eorumque differentias, adductis Philosophorum autoritatibus, à quibus didici quę de lapide scio, Deo dante gratiam & intellectum.

PARS TERTIA LIBRI D. BERN. *Comitis Marchiæ Treuisanæ, qua per ipsum tractatur de radicibus & principijs Metallorum, idq; rationibus & autoritatibus euidentissimis, atque philosophicis argumentis.*

IN primis non ignorandum est, diuinum hoc Genesis opus, quo Deus in principio creauit materiam confusam & inordinatam: plenam tamen ex eius voluntate multis ac infinitis materijs, ex qua traxit

...it elementa quatuor, & ex istorum commixtio-
...e creauit animantia, diuersasq; creaturas, non-
...ullas esse voluit intellectiuas, sensitiuas alias, ve
...etatiuas & minerales. Intellectiuæ creatæ sunt
...x quatuor elemētis, at ignis & aer in istis domi-
...antur magis, quàm alia duo. In sensitiuis tamen
...inuitur ignis, quòd aer æquè dominetur ac il-
...e, velut in animalibus brutis, equis, asinis, cani-
...us, auibus, &c. Vegetatiuæ pariter ex quatuor
...onstant, in his dominantur aer & aqua: sed aer
...lignitate diminuitur per aquá, & ista per solam
...ubstantiam quandam terrestrem & vaporosam.
...Minerales verò creaturæ, licet ex quatuor etiam
...onstent, prædominentur tamē terra & aqua: sed
...quæ dignitas est terrosa magis, quàm aquatica.
...Diuersarum sunt formarū, at multiplicari nun-
...quàm possunt, nisi per reductionem ad primam
...ui materiam, cæteris anteà dictis proprium se-
...nen in seipsis habentibus, in quibus delitescit
...mnis ipsorum multiplicationis & finalis com-
...ositionis virtus. Materia metallica constat ex so
...o mercurio frigido & humido crudo, in quo
...unt etiam elementa quatuor, scilicet calidum,
...umidum, frigidum & siccum: quorum duo do-
...minantur, frigidum & humidum: subiecta sunt
...istis calidum & siccum. Cœlestis motus calor cir
...cumcirca terram penetrás, & venas eius, est tam
...remissus ac temperatus, vt vix perceptibilis, at
...continuus: noctu pariter ac diu semper æqualis.
Calor hic non prouenit ex Sole (quod nonnulli
...fatui volunt) sed ex reflexione sphæræ ignis ae-
...rem circuentis, & etiam ex continuo motu cor-
...porum cœlestium, calorē continuum & lentum

excitantium vix imaginabilem. Quamuis etiam calor mineralium esset à Sole (ex sententia Raymundi Lullij & Aristotelis) nihilominus calor esset continuus, quia Sol dies & noctes circum terram incessanter voluitur. Verùm istorum opinio falsa est, quoniam Sol non est calidus, neque frigidus, at motus eius est naturaliter calidus. Calor itaque prouenien sex motu corporum cœlestium, assiduè versatur in venis terrę: non tamen calefacit (vt putant nonnulli stultè loquentes) mineras: nam si vel minimè calefaceret, hoc tantillo calore actiuo, minore spatio temporis quam annorum decē, decoqueretur mercurius in perfectionem Solis, quòd vix centum fieri consueuit. Terra siquidem est frigida & sicca, mineræ quoque sunt in centro terræ: priusquàm igitur vel tantillùm caloris percepissent à Sole actualiter, nos q sumus proximiores adureremur prorsum: intensissimus esse deberet enim, si terram & aquam frigidissima corpora penetrans, nihilominus calorē adhuc retineret, cùm ad centrum peruenisset, non extinctū penitùs. Verùm enimuerò hæc naturaliùs intelligi debēt ad hunc modum: Cùm ipse mercurius componatur ex quatuor elementis, calefactis igitur istis à communibus & generalibus per suum proprium motum, naturalis calor excitatur ab eiusmodi motione: pariter ignis & aer existentes in mercurio mouentur, & sensim eleuātur, cùm digniora sint elementa quā aqua & terra mercurij, nihilominus humiditas & frigiditas dominātur. At quia calor & siccitas digniora sunt elementa, vincere conantur alia duo, videlicet frigiditatem & humiditatem

tem in mercurio denominantes : nam cœleſtes motus excitãt alios motus calorum naturalium, per quos mercurij motus, i. qualitates mouētur. Poſtmodùm ſucceſſu longo temporis mercurij ſiccitas vincit gradum vnum ſuæ humiditatis, & fit plumbũ, alium quoq; deinceps gradũ vincit, & fit ſtannum. Tandem calor mercurij iterũ pau lulum humiditatis ex frigiditate vincit, & fit luna. Calore plus adhuc dominante, fit æs, vel venus, & poſteà ferrum atque ſol perfectus. Hac via duæ qualitates, quæ priùs ſuccumbebant frigiditate & humiditate victę, modò vincunt alias, ac dominantur caliditas & ſiccitas, quæ ſunt in excitatione ſua ſulphur, & mercurij frigiditas atque humiditas ſunt ipſemet mercurius. Non quòd ſulphur hoc ſit quidpiam à mercurio diuiſum, aut ſeparatum: ſed eſt ſolùm caliditas & ſiccitas, quę non dominantur in frigiditatem & humiditatem mercurij. Hoc ſulphur poſteà digeſtum dominium habet in duas alias qualitates dictas, frigiditatem, humiditatem, & ſuas imprimit virtutes. Per eiuſmodi graduum decoctionum varietates, fiunt metallorum diuerſitates. Plumbum ab igne continuè fugit, auolatque, non alia de cauſa, niſi quia frigiditas & humiditas ſui mer curij, nondum alteratæ fuerunt per caliditatem & ſiccitatem ſui ſulphuris, quæ quidem in eo nul lo modo dominãtur, alioquin ab igne plumbum quantumuis etiam vehementi, nõ abſumeretur, quinimò mercurius eius gauderet in ſibi ſimili. Pariter & alia metalla quæque fugiunt ab igne, præter ſolem, quia ſunt adhuc frigida humidaq;, plus vnum alio, iuxta maiorem cum dictis qua-

litatibus participationem, vel minorem fugiunt (inquam) quod sibi contrarium est, sustinereq; nequeunt. Omne siquidem naturaliter fugit ab aduersario, simili verò delectatur: inde sequitur, solem aliud nil existere, quàm purum ignem in mercurio, cùm ab igne, quantumcunque vehementi non recedat, alijs omnibus illum non sustinentibus, vno minùs alio, plúsue, vt magis accedunt, vel recedunt ab ignis complexione. Sulphur enim aliud nihil est, quàm purus ignis occultus in mercurio, qui longo successu temporis in mineris excitatur, atq; mouetur motibus corporum cœlestium (vt suprà dixi) digeritque frigiditatem & humiditatem in mercurio, pro varietate graduum decoctionis & alterationis in diuersas formas metallicas, quarum prima plumbum minùs calidum & humidum: secunda stannum: tertia argentum: quarta cuprum: quinta ferrum: sexta sol, qui quidem in perfectione suæ naturæ metallicæ, purus est ignis à sulphure digestus existente in mercurio. Ex his manifestè rursum patet, sulphur non esse quid per se seorsim extra substantiam mercurij, neque vulgare sulphur, alioqui materia metallorum non esset homogenea (quod pugnat contra Philosophorum omnium assertiones) qui huiusmodi qualitates dominantes vocauerunt sulphur, à similitudine, quia substantiam habēt inflammabilem, velut sulphur calidā & siccam, cui insunt. Vnde liquet apertissimè, formas metallicas à natura solùm ex pura substantia mercuriali creatas esse, non extranea, Gebro sic attestante. In profundo (inquit) naturæ mercurij, est sulphur, quod fit

longo

longo succeſſu temporis in venis minerarum terræ. Manifeſtiùs hæc de re loquũtur Morienus & Aros: Noſtrum ſulphur (inquiunt) non eſt vulgare, ſed fixum, & non volatile, de natura mercurij, & non ex alia re quapiam. Naturam exactiſsimè imitamur, quæ in ſuis minoris aliam non habet materiam, in quam operetur, præterquàm puram formam mercurialem, vt etiam apparet optimis rationibus, autoritatibus, & experientia. Mercurio huic ineſt ſulphur fixum & incombuſtibile, quod noſtrum opus perficit, abſq; alia ſubſtantia quàm pura ſubſtãtia mercuriali. Non aliter loquuntur Calib, Bendegid, Ieſid, & Maria: ſed clarè ad hunc modum: Natura metalla ſua procreat ex calore, & ſiccitate mercurij, frigiditatem & humiditatem ſuperantibus, alterando, & alia nulla perficiuntur eſſentia, vt omnibus Philoſophorum libris affirmatur, quos omnes allegare prolixum foret. Nonnulli perperam exiſtimant in procreatione metallorum interuenire materiam aliquã ſulphuream: ſed contrà manifeſtò patet, in mercurio ſulphur incluſum eſſe, quando natura operatur: verùm nõ dominatur in eo, niſi per motum calidum, quo ſulphur dictũ alteratur, & vnà ſimul aliæ duæ mercurij qualitates: ad hunc itaque modum natura per hoc ſulphur in terræ venis generat metallorum formas diuerſas, pro diuerſitate graduum alterationum. In eo pariter imitamur naturam, cùm nihil extraneum ad materiam noſtram aſſumamus, atqui noſtro argento viuo ineſt ſulphur incombuſtibile mercuriale, quod nihilominus adhuc non dominatur, ſed frigiditas & humidi-

tas mercurij volatilis, vsque dum actione continui caloris super hoc nostrum argentum viuum perseuerantis, fixum per totam substantiam volatilem mixtum dominetur, & vincat mercurij frigiditatem & humiditatem, ac tandem fixi caliditas, atque siccitas, quæ sunt eius qualitates, incipit aliarum dominari, ac pro gradibus huius alterationis mercurij, per suum sulphur diuersi colores oriuntur, quemadmodum nec aliter, q̃ per naturam ipsam in mineris. Colorum eiusmodi primus est nigredo saturnea: secundus albedo iouialis: tertius lunaris; quartus venereus: quintus martialis: sextus solaris: septimus verò vno gradu per nos altiùs adducitur, quàm per naturam: siquidem perficimus, & plusquàm perfectum reddimus rubeo sanguineóue colore exaltatissimo. Proinde cùm sit plusquàm perfectum, eatenus alia perficit: nam si non perficeretur vlteriùs quàm à sua simplici natura, quid opus esset tantũ impendere temporis, vtputà mensium nouem cum dimidio, cùm à natura pręter tantos labores eiusmodi corpora habere possimus iam creata. Verùm oportet, vt anteà dixi, corpus masculinum plusquàm perfici, idque per artem naturam imitantem, quo sua plusquàm perfectione, abundantiq; radiatione perficere queat, alia imperfecta, in pondere, colore, & substantia, in radicibus & principijs mineralibus. Quis igitur adeò præsumptuosus, vt credat illud perficere posse, taleque reddere, quale desideramus alio quopiam extraneo, in quo nulla radicalis habetur commixtio? In Turba quidem Aristeus nomine, qui mundum vniuersum gubernauit an-

nos

eos sedecim sua sapientia, post Hermetem excel-
entissimus, de quo legitur in Chronicis Salomo
is, ipsum congregasse discipulos Pythagoræ, ac
unquã mentiri solitum: quapropter veridicus
ppellatus ab Astrologis, ait: Natura non emen-
atur nisi in sua natura. Non potest igitur nostra
nateria aliter, quàm in sua propria emendari.
Parmenides idem loquitur, qui me primùm re-
raxit ab erroribus, & in rectam viam direxit. Pa-
et vtique naturam metallicam non emendari,
præterquàm in sua natura metallica, & non in a-
ia quauis, adeò vt hac via per nostrã artem per-
iciamus aliquot mensibus, quod ipsa natura vix
nille possit annis. Nam in mineris calor ferè nul
us, qui se vel tantulus inesset, opus naturæ ce-
errimum foret. At in arte nostra duplicem calo-
orem habemus, sulphuris videlicet, ac ignis, vt
alter alteri subueniat. Non est ignis (vt volunt
Constantinus & Empedocles) de substantia ma
teriæ, qui tamen opus augmentat, alioqui seque-
retur eiusmodi calorẽ indies magis ac magis pe-
netrare, quod est erroneum. Verùm ignis dun-
taxat omnẽ artem regit, quo natura vtitur, aliud
nihil adferre possumus. Igne vehemẽti verò non
alterãtur inter se vicissim, neque mouentur. Fiat
igitur ignis digerens, continuus, non violentus,
subtilis, conclusus, aereus, circundatus, alterans,
& non comburens: ita me Deus amet, iam tibi
narraui omnem ignis construendi modum, con-
sidera igitur, ac rumina verba mea particulatim:
siquidem ignis omnem comprehendit artem, vt
patet ex omnibus locis Codicis veritatis. Consi-
dera pariter quid Rosarius magnus in hanc sen-

tentiam adferat: Cauete (inquit) ne solutionem vestram acceleretis, perficere volentes illam antè requisitum tempus: nam hæc præcipitatio signum est priuationis coniunctionum: sit igitur ignis vester perseuerans, ac lenis, in modum gradus naturæ, corporibus mitis, digerens, & frigus excludens.

Item adfert ad hæc Maria Prophetissa: Vehemens ignis impedit coniunctionem, & album in rubeum tingit coloris florū papaueris syluestris, quod quidem per teipsum poteris imaginari, & ex opere, quemadmodum ego, discere. In calore fimi frustra tenui, & in igne carbonum absq; medio, materia mea sublimata est, nō soluta. Verùm in igne quem dixi, vaporoso, digerēte, continuo, non violento, subtili, circuēnte, aereo, claro, clauso, incomburente alterante, penetrante, & viuo benè successit. Iam si fueris qualem te decet esse verum inquisitorem, facilè per hæc verba intelliges qualis esse debeat ignis. In Turba habetur, experientia artificialis te docebit qualis sit ignis. In Lumine Aristotelis Chimistæ: Mercurius (inquit) in triplici vase coquendus est, ad euaporandum & conuertendum actiuitatē siccitatis ignis, in humiditatem vaporosam aeris circuentis materiam. Geber & Seneca hoc ipsum affirmant: Ignis (inquiunt) materiam nostram non digerit, sed calor eius alterans, siccus per aerem existimatus, quod medium est quo ignis mouetur, & humectatur. De hoc dicere hactenus distuli: nam ignis omnia perficit, vel destruit. Aros & Calib: In toto nostro opere (inquiunt) mercurius & ignis tibi sufficiant, in medio, & in fine:

ed in principio non ita ſe res habet: ſiquidem non eſt mercurius noſter: quod intellectu facimum. Item Morienus ait: Scitote noſtrum Laonem eſſe rubeum: ſed inutile nobis exiſtit, vſq; um albus fiat. Scitote etiam aquam tepidam penetrare, ac albefacere, quemadmodum ipſa ſt, & ignem humidum & vaporoſum omnia operari.

Rurſus Bendegid, Io. Mehungus, & Haly: Vos qui dies & noctes (aiunt) quærentes, veſtras dilapidatis pecunias, facultates, & opes veſtras conſumitis, atque tempus inutiliter, torquetis ingenia veſtra circum librorum ſubtilitates, admonitos ex charitate volo (per compaſsionẽ) velut pater motus, erga filium: vt (inquam) albificetis Latonem rubeam, per aquam albam ſuffocatam, atque tepidam: cæterùm frangite tot ſophiſticos libros, tot regimina, tantasque ſubtilitates relinquite, mihi credite, vt benè ſit vobis: vana ſiquidem hæc ſunt opera cuncta, præter id, quod iam vobis dixi: & in hunc ſcopum tendunt omnia, quæ ſcripta ſunt. Quid meliùs clariúſue dici poſſet vnquam?

Codex etiam omnis veritatis ad hæc: Dealbate (inquit) rubeum, & poſtmodùm rubeum faciatis album, in eo tota conſiſtit ars, eiuſq; principium & finis. Ego autem dico tibi, niſi nigrum effeceris, minimè dealbare poteris, ſiquidem nigredo eſt initiũ albedinis, & nigredinis finis, eſt ſignũ putrefactionis, corporis penetrati iá & mortificationis. At hæc inquit Morienus ille ſapiens philoſophus Rom. Niſi putrefiat & nigreſcat, nõ diſſoluetur, & niſi diſſolutum fuerit, ab aqua ſua

non poterit penetrari, neq; dealbari: vnde nulla coniunctio, mixtio nulla, & per consequens nulla prorsum vnio, quæ postrema fieri non potest absque mixtione: item compositio præcedere debet alterationem. Ad hunc itaque modum per eiusmodi gradus nostra materia tractatur ad imitationem operis naturæ, in omnibus absque diminutione vel additione cuiusuis alterius. De ponderibus verò, ne quis multũ sit anxius, quænam sint, & qualia, quibus natura vtitur, sciendum vtique minerarum locis non haberi: nam vbi solùm vnum, quid his opus esse videtur, & alibi quâm inter duo, vel plura? Pondus autem nostrum est respectu sulphuris existentis in mercurio. Siquidem (vt anteà dixi) elemẽtum ignis, quod in mercurio crudo non dominatur, hoc ipsum est, quod materiam digerit. Quapropter omnis, qui verè Philosophus erit, optimè sciet quantò subtilius est elemẽtum ignis alijs elementis, & ista vincere quanta proportione valeat. Pondus igitur est in elementali prima compositione mercurij, & nõ in alio quouis opere. Proinde compositio primo loco fieri debet, vel coniunctio, postmodùm alteratio, posteà mixtio, & postremò tandem fert vnio. Quicunque volet in his imitari naturam, huius obseruet ordinem atque pondera duntaxat, vt Codex omnis veritatis habet. Si confectio fiat absque pondere, retardabitur opus, quò fiet vt animum facilè despondeas. In hanc sententiam optimè loquitur Albugazal præceptor Platonis: Terrena potentia super sibi resistens, pro resistentia dilata, est actio agentis in ista materia. Verba sunt merè aurea, ponderum

funda-

ndamentum nobis aperientia, quæ non facilè,
iſi doctus, intelliges, vel à quopiam explicata
erint, inſigniter docto. Ipſe tibi libenter expo-
iſſem, niſi Deo votum, æquitati, Philoſophisq;
ræſtitiſſem, me nunquam nudis verbis expoſi-
irum, aut vulgato ſermone pondus, materiam,
eque colores, at ſolùm parabolis (vt infrà mox
adies) veris & perfectis, abſque diminutione &
iperfluitate, ad imitationem ſapientum. Anteà
ixi de huius artis inuentoribus, eisque qui ha-
uerunt, me quoque habuiſſe perfeciſſeque lapi-
em à principio vſque in finem faſſus ſum: item
e impoſturis, quas ſuſtinui, & propter eas in-
entes impenſas & labores intolerabiles, ab an-
io decimo octauo ætatis meæ, vſque ad annum
exageſimum quartum, priuſquã artem adeptus
ſſem. Verùm ſi habuiſſem ab initio libros om-
ies, quos poſtea nactus ſum, citiùs ad eam haud
lubiè perueniſſem: at nihil aliud quàm falſiſſi-
na legebam recepta, & libros erroneos: præterea
ion niſi cum peruerſiſsimis furibus, hominibus
iequam, & impoſtoribus communicare contin-
gebat. Sed poſtquàm ſciui, familiarem notitiam
habui cũ quindecim bonis viris, qui pariter ſcie-
bant lapidis artificium, & præcipuè cum quo-
dam Barbarino (ſciueram nihilominus artem
duobus annis priuſquàm elaboraſſem, vel perfe-
ciſſem) hic inter diſputandum (cùm ex impro-
uiſo dixiſſem, me nondum expertum fuiſſe) co-
nabatur à propoſito vero diuertere, quapropter
deſerui ſocietatem eius. Diſputabamus potiſſi-
mùm de modo celandi, & contegendi homini-
bus indignis artem. Verùm in ignis ſtructura ſcri

bentum alij disentiebant ab alijs, quamuis ad eundem scopum tenderent omnes, vt nempe fieret ad hunc modũ, ne fugiens priùs auolet quàm ipsum persequens, quocumque modo pararetur ignis. Conclusionem igitur hanc meam vt intelligas, arrige attentiùs aures. Opus nostrum fit ex vna radice, & ex duabus substantijs mercurialibus, crudis, assumptis, & ex minera tractis puris, & mundis, igne coniunctis amicitiæ, vt exigit ipsa materia, assiduè coctis, vsq; dum ex duobus vnum fiat, in quo quidem vno corpus spiritus, & iste corpus facta sunt à commixtione.

Postmodùm augeatur ignis donec fixum corpus, tingat nõ fixum suo colore naturaque: nam vbi ritè mixtum est, omnia vincit, ac ad suam naturam & virtutem adducit, ac tandem superat & tingit millies millena, ac decies millies millena: id qui vidit, is pariter credit. Ad hunc itaque modũ virtute, quantitateque multiplicatur, vt fatentur venerabilis ille Pythagoras, Isudrius, & Codex omnis veritatis. In nullo vnquam librorum reperi multiplicationem, præterquàm in Rosario magno, in Pandectis Mariæ, in Veridico, in Testamento Pythogoræ, in Turba, in Morieno, in Auicenna, in Bolzain, in Albugazal frater Bendagid, in Iesid Constantinopolitano, at in alijs si habebatur, non intellexi, nec ab ipsis addiscere potui. Noui quendam ex Marchia Anconę, qui lapidem optimè nouerat, multiplicationẽ autem ignorabat, hic me sedecim annos integros sollicitè insequutus est, vt disceret, verùm ex me nunquam sciuit, libros enim quos dixi, habuit vt ego. Totam speculatiuá igitur, & principia mineralia,

cum

[ia]m suis rationibus detexi, quibus verum à falso [di]scerni potest, modò verò practicam attexere [vi]sum est, obscuris verbis tamen, vt egomet ela[bo]raui, & quater composui dictum lapidẽ. Qui[cu]nque igitur hunc meum libellum habuerit, ac [le]gerit, ab omni liberari meritò deberet anxieta[te], necnon veritatem cognoscere citra defectum, [nam] lucidiùs enim scribere haudquaquam potuis[se]m, nisi rem ad oculum demonstrarẽ, quod qui[d]em omnis ratio dissuadet. Ipse tu cùm sciueris [lo]ngè me cautiùs velabis, ægreque feres me tam [ap]ertè scripsisse. Voluntas Dei vetuit omnibus [p]alàm fieri, quod valdè paucis notũ esse bonum [es]t, vt in Turba passim legitur.

[Q]VARTA PARS LIBRI BERNARdi Comitis Marchiæ Treuisanæ, de practica Philosophici lapidis.

CVM in hac arte maximè profecisse me percepissem, cœpi doctos in ea potissimùm quærere ac frequentare: decet enim probatos viros sibi similibus adiun[gi], & non alijs. Cùm igitur per celebrem quan[d]am ciuitatem Appuleam Indiæ transirem, audi[u]i doctissimum in ea residere virũ in omni scien[ti]arum genere, qui parem in hoc mundo non ha[b]eret. Hic prætium disputationibus instituerat [o]mnibus in arte peritis, libellũ folijs & cooperto[ri]o puro, putoq; auro fabrefactum. Quapropter [h]onoris auidus, animum facere mihimetipsi non [d]ubitaui, ac ad præscriptas disputationes dispone[re], addente mihi, ad hanc susceptam prouinciam,

calcaria verò doctiſsimo, veniente mihi in mentem etiam, audētes ad ſublima prouehi, timidos deijci, ac perpetuò humi degere, viriliter in palæſtram tranſij, fatoque palmam obtinui diſputationis coram aſtantibus, libellusque premij fuit mihi per facultatem philoſophiæ admodum honorificè oblatus, vt circumſpectarer ab omnibus. Deinceps animi ſtudio fatigati recreandi gratia campos amœnos & prata quærens, in lympidiſsimum incidi fonticulum, pulcherrimo lapide circumſeptum, atq; munitum, ſupra quercinum truncum, cętera muro circundatum, ne bruta ad eam intrarent, nec aues in eo balneum ſibi facerent. Super hunc fontem ſedens, contemplatus ſum eius pulchritudinem, ac vidi ſuperiùs clauſum. Ea faciens iter vir ſenex, & venerandus admodum, vt Sacerdos, à me ſalutatus honorificè & rogatus quamobrē iſte fonticulus ad eum eſſet modum, ſuperiùs, inferiùs, & ad latera circumquaque clauſus, & munitus? amico reſponſo me dignatus ait: Eſt quòd ſcias, amice mi, fontem hunc eſſe valdè mirabilis, ac terribilis virtutis præ cæteris omnibus totius mundi fontibus: pertinet ad Regem ſolùm huius patriæ, quē fons optimè nouit, & ipſe fontem. Prætereuntem Regem hac ſemper ad ſe trahit, & à Rege non trahitur. In eo balneo manet ducētis octuaginta duobus diebus, quibus ad tantum iuuentutis robur adducitur, vt à nemine quantumuis robuſtiſſimo vinci queat. Curauit igitur ſuum concludi fonticulum albo lapide rotundo, vt vides, in quo relucet fons clarus, velut argentum, & cœleſtis coloris, vt etiam eſſet fortior, ne ab equis & alijs deſtrueretur,

struerctur, induxit quercum veterem fiſſam per medium, qui tuetur à Solis radiis, vmbrã faciens. Deinceps, vt vides, muro circundatur valdè ſpiſſo: primò duro lapide & claro clauditur, tum denũm caua quercu, maximè quia terribilis eſt naturæ, adeò vt omnia penetret ſemel inflãmatus, ac irritatus: item ſi euaneſceret, actum de nobis eſſet. Rogaui poſtmodũm vtrum ipſe Regem in dicto fonte vidiſſet, qui reſpondit, ſe vidiſſe quidem intrantem, ſed ab eo tempore, quo per cuſtodes in eo clauditur, non apparet ampliùs in centeſimum & trigeſimum vſque diem: tandem emergit admodũm ſplendens, ac nitens. Cuſtos portenarius balneum aſsiduè calefacit, vt perſiſtat in ſuo calore, qui in aqua fontis occultus eſt, ac dies & noctes calefacit abſq; intermiſsione. Interrogaui rurſum cuius coloris Rex eſſet, qui ait, veſtitũ eſſe panno aureo primùm ab initio, deinceps holoſericea diploide, vel thorace nigro, camiſia quidem alba ſuprà niuem, eius carnem tamen, vel ſanguinem rubicundiſsimam. Rogaui deinceps vtrum Rex eò veniens multam cohortem extraneorum, plebisque minutæ ſecùm adduceret? reſpondit amicè, ac ſubridens: Cùm Rex huc venire propoſuit, relictis omnibus ſuis aulicis & extraneis, ſolus intrat, nemine fontem præter ipſum appropinquante, & ſolam eius cuſtodiam: cuius curã habet homo valdè ſimplex, imò ſimpliciſsimus hominum, eius ſupplere vices optimè poſſet, cùm aliud nihil efficiat, quàm calefacere fontem. Petij rurſum vtrum fonti Rex eſſet amicus, & fons ipſi? qui ait, mirum in modum ſeſe viciſsim amant, fons Regem attrahit, &

non Rex fontem; nam Regi velut mater eſt. Interrogaui tandẽ cuius generis Rex eſſet? reſpondit eſſe ex fonte, qui talem, vt eſt, effeciſſet abſque alia re quapiam. Petij vtrum multos haberet aulicos, qui ait, ſex duntaxat habere, qui ſucceſsionem expectant, ſi fortè Rex quandoq; mori poſſet, potirentur etiam, vt ipſe, regno: hinc fit, vt illi ſeruiant, quia ſperant ab eo multam dominationem & poſſeſsionẽ. Tandem interrogaui vtrum ſenex eſſet, qui reſpondit ſeniorẽ eſſe fonte, ſuisq; maturiorem ſubditis quibuſcunq;. Qui fit igitur, (petij) vt iſti non interficiant Regem, à cuius à morte tantam ſucceſsionem expectant, cumque ſit adeò ſenex? Qui ait: Quamq̃ admodum prouectæ eſt ætatis, nihilominus ſubditorũ ſuorum nullus adeò patiẽs algoris atq; ſudorum, pluuiarum, ventorum, & laborom vt ipſe: item nemo illorum per ſe, nec ſimul omnes occidere poſſent, neq; vis vlla. Quomodo igitur poſsidebunt regnum ſi mori nec etiam occidi poſsit ab aliquo? Reſpondit, ſex eius ſubditi ſunt ex fonte, à quo poſsident omne quod habent, vt ille, quo fit, vt à fonte trahantur, maximè. Rex occiditur ab ipſo fonte pariter vt illi, reſuſcitatur per ipſum, deinceps ex ſubſtantia regni ſui, quæ poſita eſt in minutiſsimas partes, quiſque ſubditorum eius portionem accipit, & quantumcunque minutiſsimam particulam quilibet habeat, æquatur opulentia, viribus & potentia Regi, fiuntque inter ſe æquales. Interrogaui rurſum quanto tempore illis expectandum eſſet? qui ſubridens iterum ait: Scito Regem intrare ſolum abſque ſubditis, etſi ſons amet etiam iſtos, non tamẽ intrant quia

non-

nondum hanc dignitatem promeriti sunt. Verùm intrante Rege, veste auri puri contexta folijs, & contecta exuitur, quam primo suo tradit cubiculario, Saturno dicto, hic seruat diebus quadraginta, plus quandoque duobus ad summum, postquàm semel habuit. Deinceps exuit Rex thoracem holosericeam nigram, quam secundo suo cubiculario Ioui nomine tradit, qui custodit viginti bonis diebus, tum demũ Iupiter iubente Rege, tradit Lunæ, quæ tertia persona est pulchra & resplendens, hęc viginti diebus seruat. Tum demùm Rex in pura camisia alba, niuis instar, aut salis floris existit, quam etiam exuit, eamque Marti tradit, hic seruat quadraginta diebus, aliquando duobus aduenientibus. Postmodùm Mars, Deo iubente, tradit Soli flauo, non claro, qui seruat quadraginta diebus. Tum demùm venit Sol pulcherrimus, & sanguineus, qui statim camisiam arripit. Interrogaui tandem, quid inde fit ex istis omnibus? qui ait: Fons deinceps aperitur, ac vt camisiam dedit illis, vestem, atque thoracem, momẽto iam suam carnem sanguineam & rubeam tradit omnibus manducandam, iam demùm habent quod optabant. Rursus petij, vtrum tanto tempore semper expectarent, & num priùs aliquam remunerationem seruitiorum habere possent, in finem vsque nisi perseuerent? qui ait: Statim atque albam habent camisiam, quatuor istorum aulicorum, si velint, gaudere poterunt, opibus quoque frui plurimis: verùm dimidia parte regni solummodò potirentur, quapropter malunt, vel tantillo diutiùs finem atque exitum expectare,

vt etiam diademate regio ſui domini coronētur. Interrogaui an vnquam aliquis accederet medicus, vel quiduis aliud eo tempore? qui reſpondit, nullum, nec quicquam aliud præter cuſtodem vnicū, qui ſubtus calorē excitat continuum circuentem & vaporoſum, præterea nihil. Rogaui nū cuſtos hic multos labores pateretur? qui ait, plus à principio quàm ſub finē, quia fons inflammatur. Petij vtrum vidiſſent multi, qui reſpōdit, verſatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognouit eorum qui ſunt in mundo. Rogaui latiùs quid agerent? qui ait, Si volēt ſex illi Regem iterum purgare poterunt in fonte diebus tribus, circuendo locum iuxta contentam continentiam, dando primo die thoracem, ſecundo camiſiam, ac tertio carnem ſuam ſanguineam. Dixi ad hæc quorſum iſta? at ipſe, hactenus tibi reſpondi, fatigatus ſum. Quod cùm percepiſſem, nolui eſſe moleſtus, at abeuntem comitatus ſum aliquatenus, illi quoq; gratias agēs immortales, vale dixi. Venerabilis admodum ſenex fuit atq; ſapientiſſimus, vſq; adeò vt ipſi obedirent cœli, cunctaq; tremerent coràm ipſo. Sopor etiam inuaſit me, vt rediens ad fontem aliquantiſper quieſcere deſtinaram, ſedēsq; ſuper hunc abſtinere nō potui, quin clauſtra omnia ſecretò reſerarem. Interea cùm libellum meum diſputationis premium inſpicerem, per ſuum ſplendorem & pulchritudinem, ſoporem anteà conceptum auxit, vt oſcitantia quadā è manibus in fōtem delapſus ſit, quod me peſsimè habuit: volebam enim ſeruare in memoriam honoris adepti. Cumq; inſpicerem diſparuit ab oculis, exiſtimans igitur in fundum deci-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

ecidiſſe fontis, aquam exhaurire cœpi, cum in-
uſtria tamen, adeò vt non maneret in eo, niſi
ecima pars eius cum decem partibus. Cumque
otum exhaurire conarer, tenaces erant valdè,
nterea dum in hoc opere fatigarer, ſuperuene-
unt aliqui, vt vltrà haurire impedirent. Priusq;
birem tamen, concluſi rurſum omnia, ne quiſ-
ɔiam perciperet me fontem exhauſiſſe, neque vi-
liſſe, néue fortè mihi libellum etiam ſurriperēt.
Tum demùm cœpit excitari calor circumcirca
n balneo ad lauandum Regem. Ego autem ob
ɔerpetratum facinus adductus ſum in carcerem,
bidemque detentus quadraginta diebus. Qui-
ɔus abſolutis fui relaxatus, & ad fontem reuer-
us, vt viderem ipſum: obſcuræ nubes apparue-
unt, quæ durarunt longo tempore. In ſumma
idi ſub finem omnia, quæ deſiderabat animus,
ıbſque multo labore: qui te non torquebit etiam
ıdeò, modò rectam ingreſſus viam, ab ea non de-
lexeris ad erroneas, at naturam in omnibus fue-
is imitatus. Concludens dico tibi, quicunque
ibellum hunc meum legens, lapidem per ipſum
ıon intellexerit, nunquam intelliget, quicquid
ɔperetur. Nam in hac mea parabola totum opus
continetur in practica, diebus, coloribus, regimi-
ıibus, viis, diſpoſitionibus, & continuationibus,
quantò meliùs fieri potuit narraui ſingula, pie-
tate, charitate, & compaſsione motus erga deſo-
atos operatores, in hac arte pretioſiſsima. Finem
gitur faciens libello meo, Deum Optimum Ma-
ximum rogo, cuius gratia fuit abſolutus, vt ape-
riat mentes hominum bonæ voluntatis, quibus,
vt ingenioſis, pauca difficultas erit, modò abſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

neant à ſomniatis phantaſijs, & ſubtilitatibus ſophiſtarum, in via quoque naturæ maneant, quæ per meam ſpeculatiuam demonſtratur. Valete in IESV CHRISTO omnes, & memores pauperum eſtote, cûm ad hunc theſaurum inexhauſtibilem perueneritis. Deum orate, qui vos docebit vlteriùs.

FINIS.

OPVSCVLVM PHILOSOPHIAE NATVRALIS METALLORVM D. DIONYSII ZACHARII nobilis viri Philoſophi Galli,

Ad benignum Lectorem.

QVOTQVOT *in hac arte diuina ſcripſerunt olim docti, ſapientes viri, naturalesq́; Philoſophi prophanationem, vel diuulgationem eius arcani vetuerunt. Nihilominus amice Lector cùm ſatis conſideraſſem interpretationes contradictionum, figurarum, comparationum, æquiuocationum, ac variorum ænigmatum paſſim in ipſorum ſcriptis occurrentium, abſq́; numero, celatum eſſe nolui, quicquid (poſt multos inutilesq́; labores, atque prolixiſſimos, circa ſophiſticationum recepta, deceptoria potiùs dixerim opera prorſum inepta) per imaginationes veras, ex proborum libris reſoluerim continuis lectionibus approbatiſſimorum autorum, velut Geberi in ſua Summá, & aliorum. Pedem itaq́; retrahens ab erroneis vijs, quibus implicitus fue*

ram anteà magis quàm Dedalus in suo labyrintho, in semitam rectam figere volui, quà gradiēs tandem cognoui veram & perfectam materiam, à natura nobis in cauernis terræ præparatam, ad perficiendum supra terram, quæ sub ista generat ipsa, metalla naturaliter, quemadmodum experientia (Deo miserente) me docuit, vt hoc libello declarabo clariùs, quàm vnquam fieri valeat. In cuius prima parte narrabo modum & progressum, quibus perueni tandem ad veram huius operis diuini cognitionem. In secunda, quibus autoribus vsus sum in perquirendis autoritatum explicationibus, terminorum, aliarumq́ꝫ difficultatum. Tertia verò & vltima, declarabo practicam ad eum nempe modum, vt ignaros lateat, filijs autem artis sit manifestißima: propter quos omnia redigere in optimū ordinem studui quàm diligentißimè: non imitatus hac in re nonnullos inuidos vtilitatis R.P. homines, proprijq́ꝫ sui commodi nimiùm auidos, qui suam noluerunt materiam declarare, præterquàm sub diuersis varijsq́ꝫ fabularum allegorijs, imò qui libros suos alijs ostendere vix voluerunt. Noui quendam qui nonnulla scripta receperat à Veneto, hæc velut adorans occultabat occlusa, vt ipsemet vix auderet introspicere,

re, ne dicam aliȷs oſtendere, vel communi-
re, exiſtimans fortè lapidem ex ea papyro ſo-
proditurum abſq; labore, ſi modò concluſa
rictiſsimè contineretur arca, tamquam Her-
etico ſigillo materia philoſophica. Verùm
norant iſti nō fortuitò conceſſam eſſe tam di-
inam ſcientiam hominibus, vt aiunt Philo-
phi, dum repræhendunt eos, qui nō propriȷs,
alienis impenſis operantur. À quibus du-
o procul aſperrimè taxabor, quia hoc opuſcu
m publicaui, præſertim idiomate vulgari,
im nulla hac tempeſtate ſcientia magis vul-
ſit odioſa. His breuiter volo reſpōſum quod
actenus ignorarunt, nimirum huius diuinæ
hiloſophiæ partem non eſſe in humana pote-
ate, adeò vt libris ſolis intelligi queat, ſed in
oluntate Dei ſitam, qui reuelat cui vult per
piritum S. ſuum, vel per medium alicuius ho
inis, vti ſecunda libri huius parte narratur
tiùs: tantùm abeſt vt palàm faciam omni-
us. Quid noui ſi vulgariter ſcribam artem,
uæ ab omnibus ſuis profeſſoribus non alio ſer-
one quàm ſuo proprio pariter deſcripta fuit
actenus, vt ab Hamech Hebræo Hebraicè, à
Thebit & Haly Chaldæis Philoſophis Chaldai-
è, ab Homero, Democrito & Theophraſto Græ
is, Græcanica lingua, ab Aboholy, Gebero, &

Auicēna Arabibus in Arabica. Morienus, Raimundus, & pleriq; alij Latini, Latinè tradiderunt artem, suis vt cognosceretur à successoribus, diuinam istam sciētiam hominibus etiam suæ nationis concessam quandoq; fuisse. De populari odio sciendū veritatē artis non esse sprtā, sed falsas duntaxat in ea sophisticationes, vt in prima huius libelli parte narrabo latiùs. At si dicant, cur ego non dilucidè ac manifestè singula scribā, vt ex hoc opusculo quisq; securè valeat operari, cùm secùs faciens nihil vtilitatis adferam lectoribus? Vt respondeā, quis ignorat innumeras impensas, & inutiles, quæ circa hāc artem in Gallia solùm fiunt indies, propter sophisticationes, à quibus si retrahi possint in viam rectam lectura mei libri, tum pij probiq; lectores in veritatis semita retineri, per ea quæ secunda parte doceo, nō erit istis omnibus lectura tertiæ partis inutilis, in qua narratur, qua patet ad practicam operis diuini prorsum facilis aditus. Diuinū voco hac de causa, quòd nemo per seipsum absq; diuina inspiratione cōprehendere, vel intelligere potest, etsi doctissimus alioqui philosophus existat, vt ait Geber aduersus omnes, qui sola consideratione causarum, operumq; naturaliū operari nituntur, inquiens: In eo plurimū errant putantes se naturam

turam

m imitari posse, cùm id arti sit in omnibus possibile. Abstineant igitur eiusmodi calumniatores à lectura nostri opusculi: non ipsis enim elaboraui, sed filÿs doctrinæ benignis, doctis, & studiosis amatorib. huius artis. Quos vnicè quidem rogo, & admonitos volo, priùs operari incipiant, vt omnibus dubÿs, quæ circa singulas operationes in compositione necessarias versantur, collatis & quæ sibi mutuò contradicere videbuntur, ænigmatum æquiuocationibus, & id genus alÿs, animum adeò solutum atque liberum habeant, vt videant, & intelligant, non nisi meras esse concordantias, non diuersorum, sed vario modo prolatorum in vnum & eundem sensum. Hæc est vnica via cognoscendi veritatis, in hac arte præsertim, vt Rasis inquit. Quicumque desidiosus erit, ac oscitans in nostrorum lectura librorum, ineptus etiam erit ad præparandas materias, quandoquidem vnus alio declaratur, tum quòd in isto vno fortassè requiritur, suppletur in alio. Impossibile namque fuerit, (sic disponente diuino consilio) reperiri omnia ex ordine scripta, quæ ad hanc artem sunt necessaria. Proinde quoscumque rogo, qui per hoc meum Opusculum ad tantam felicitatem peruenerint, non abutantur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

ea, pauperumq; in primis non sint immemor[es] ad sui condemnationem, Deo gratias agāt a[s]sidue pro hoc, & reliquis liberalitatis suæ do[nis], cui sit laus, honor, & gloria soli in æternū.

PRIMA PARS OPVSCVLI DIONYSII ZACHARII, QVAE NARRAT, QVA VIA PERuenerit autor ad veram notitiam huius artis, operisq; diuini.

HERMES ille Trismegistus non immeritò vocatus philosophorum omnium naturalium propheta primus, atq; pater, diuini lapidis autor, & Termagnus Interpres, postquàm expertus esset veritatem huius diuinæ philosophiæ, scriptum nobis reliquit, quòd nisi metuisset vniuersale Dei iudicium postremum, nunquàm de hac diuina scientia quicquam scripsisset, in tantam venerationem habuit. Huius opinionis etiam extiterunt quotquot eum in hac arte sunt imitati: quo factum vt omnes libros conscripserint in ea, variis argumētis in vtramq; partem concludentibus, vt ait Geber in Summa, vt ignorantes ad hunc modum errare cogerentur, econtrà doctrinæ filij sub opinionum eiusmodi varietate, mentē ipsorum perciperent. Quos nihilominus etiam errare fuit necessarium à principio, vt postquàm adepti fuerint

t artem ſummis laboribus, cùm intellectus,
n corporis, pluris faciant, occultiusq; ſeruent.
ı nimirum eſt occaſio maxima celandi: nam
intolerabiles pœnoſosque labores accedunt
nptus ingentes, his potiſsimùm qui librorum
tura ſola diſcunt, expectantes inſpirationem à
iino ſpiritu, quemadmodum ego feci ſpatio
cem annorum, vt narraturus ſum, & medium
cturus per quod in cognitionem huius arcani
nerim. Cùm annorum eſſem circiter viginti,
ſtquàm cura parentum inſtructus domi fuiſ-
n in principiis Grammatices, ad artes & phi-
ophiam relegatus, annorum ſpatio trium, di-
entia particularis mei præceptoris, adeò pro-
i, vt viſum fuerit meis turtoribus (interea tem
ris enim vterque parens interierat) altiùs me
ouehere, videlicet ad legiſprudentiam ſub eo-
m præceptore: ſed priuſq; diſcederem ab arti-
n collegio, familiaritatem & amicitiam cũ plu-
nis alijs ſcholaribus inieram, iſti varios habe-
nt receptorum chimicorum libros, quos mihi
tos mutuo ſumma diligẽtia deſcripſeram, an-
ente præceptore familiari, qui iamdudum e-
m in hac arte laborare cœperat, adeò vt ante-
àm abirem, collegiſſem librum admodum co-
oſum eiuſmodi receptis refertiſsimum. Statim
que vnà cum præceptore meo veniſſem eò lo-
rum, vbi legibus operam nauare debui, ſcripta
ea cœpi reuoluere, quorum aliqua proiectio-
es continebant vnius ſuper decem, alia ſuper
ginti, triginta, tertiam, mediam partem, ad ru-
eum octodecim caractorum, viginti, &c. in co-
natorum aurum, ducatorum, altiorisque co-

loris q̃ vnquàm esse possit, vnum sustinere d
buit liquationem, aliud examẽ Lydij lapidis, on
nia aliud examina, de albo similiter, vnũ esse d
buit denariorum decem, aliud vndecim, aliud d
pitalium numismatis argentum, album ex igr
rediens, aliud in affricatione lapidis Lydij. Sum
matim existimabã, si vel minimum istorum pra
stare valerem, in hoc mundo maiorem fœlicita
tem contingere mihi non posse. Præsertim cùi
legerẽ eiusmodi recepta magnatũ inscription
præ se ferre, vnum Reginę Nauarræ, aliud Card
nalis Lotaringiæ, Turnonis, & aliorum infinit
rum, vt eiusmodi laruis atque titulis fides ab in
cautis hominibus adhiberetur, quibus etiam de
cipiebar facilè cum cæteris. Fornaculas itaq; fa
bricare cœpi, & à minimis ad maximas deueniẽs
totum istis repleui magnum cubiculum: vnam
ad destillationem destinaueram, ad sublimatio
nem aliam, ad calcinationem, dissolutionem, bal
neum Maris, ad fusionem, adeò vt pro primo in
troitu mei principij, ducentos coronatos, quos
receperamus in sustẽtationem studiorũ ad duos
annos, penitùs insumpsissem, partim in fornaci
bus, partim in carbonibꝰ, infinitis materialibus
& vasis vitreis, auro & argento inutiliter fusis,
mixtis, atque solutis, quæ longa tractatione peri
bant inter loppas & cineres, ac ita diminuta vix
apparebant, vel tantillo residuo fragili & corru
pto: finito nondũ anno priore, substantiam duo
rum, aut saltem posterioris iam inchoantis, in fu
mum redegi. Hoc tempore meus præceptor cali
dissima febre correptus, per calores nostris car
bonibus excitatos (illorum instar fermè qui Ve
netijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

lijs in Arcenali percipiuntur à fuſoribus tor-
ntorum) quia iam inflammatus, ac flagrans
rinſecùs frigidè bibiſſet, ob cuius mortem ma
nè dolui: tum quia parentes renuebant plures
ttere pecunias, quàm pro me ſolo. Proinde cu
ns inchoatum opus proſequi, domum redire
actus ſum, vt liber à tutela factus, meiq; iuris,
paternis bonis modo quò vellem diſponere,
æ ſtatim in arendã (vt vocant) conſcripſi qua-
or annis quadringẽtorum coronatorum pre-
, quibus tandem receptum ab Italo mihi da-
m experirer: hunc alui mecum, donec viderem
itum rei: affirmabat enim ſe vidiſſe per expe-
ntiam eius effectum. In hác rem emi duas vn-
ıs auri, & marcam vnam argenti, liquata ſimul
ſſoluimus in aqua forti, poſtmodùm calcinaui-
mus per euaporationem, alijs quoque diuerſis
uis, varijsque deſtillationibus diſſoluere co-
ti ſumus, tantiſper dum tres præterirent men-
s priuſquã hic puluis paratus eſſet in proiectio-
em, quam quidem iuxta recepti præſcriptum
cimus, at fruſtrà: nam augmentum tranſmuta-
m eſt in detrimentum, adeò vt ex auri & argen
ſimul vncijs octo, reſtiterint vnciæ tres tan-
m, vt interim taceam de multis alijs ſumpti-
ıs, quibus quadringenti mei coronati, ſunt ad
centos & triginta redacti, de quibus etiam vi-
nti defecerunt, iſtos Italo meo dedi, vt auto-
m adiret recepti, quem aſſerebat eſſe Mediola-
i, à quo meliùs inſtrueretur. Proinde per to-
m hyemem expectabam eius reditum, verùm
diem poſtremum potuiſſem ibidem manſiſſe,
unquàm enim poſteà mihi viſus eſt. Æſtas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

tandem comitante peste redijt, quapropter lo co mihi cedendum fuit, alijsque socijs anno dimidio, quo tempore incidi in quendam senem vulgo Philosophum appellatum, quo cum amicitiam contraxi, meaque recepta communicaui rogās, vt suo iudicio meliora notaret: decem itaque vel duodecim quæ sibi potissima videbantur, demonstrauit. Hæc, cessante peste, rediens ad pristinum locum tentare cœpi mox à reditu perque totam subsequentem hyemem operatus ad festum vsque Ioan. æquè tantùm emolumenti, quantùm ex præcedentibus reportaui: siquidem adhuc quadringenti mei coronati sumpserunt augmentum, vt ex eis septuaginta duntaxat numerarem, non propterea despondi animum. Quidam Abbas habebat receptum ab amico Roma transmissum, ex aula Cardinalis Armignaci, cui adiunctus exposui centum coronatos, totidem & ipse, vt communibus expensis experiremur. Fabrefactis igitur nouis fornacibus diuersarum formarum ab alijs, quoniam opus erat nobis excellentissima aqua vitæ, pro dissolutione marcæ aut libræ semis auri, generosissimi vini vas magnum emimus, ex quo per pellicanum ingentem copiam eius aquę sæpiùs rectificatæ, plurimis vitreis vasis ad hoc emptis parauimus. Postmodùm auri nostri, priùs integro mense calcinati, marcam vnam, & quatuor marcas aquæ dictæ, posuimus in duo vasa vitrea spississima retorta, vnum in aliud intrante, sigillatis, & ambobus collocatis in duabus magnis fornacibus rotundis. Emimus etiam carbones pretio triginta coronatorum vnica vice, ad ignem subtus continuandum

ıandum integro quidem anno, vt interea ta-
ıen aliquid in alijs etiam receptis tentaremus,
ı quibus non magis quàm ex opere magno con
quuti ſumus vtilitatis, ex vtroq; videlicet om-
ınò nihil. Conſtruxiſſemus ignem ad infinitos
ınnos, priuſque, vt receptum pollicebatur, con-
elatio facta fuiſſet in fundo vaſorum, non præ-
:dente ſolutione. Non autem operabamur in
ebita materia, nec erat iſta ſolutionis aqua ve-
ı, quæ noſtrum aurum diſſoluere debet, vt ab
ĸperientia patuit. Inuenimus enim aureum
uluerem adhuc integrum, nec niſi paulò mi-
utiorem, quem proiecimus ſuper viuum ar-
entum, vt habebatur in recepto, ſed in vanum.
Egrè tulimus hoc infortunium, & præſertim
ıbbas, qui tamquam optimus ſecretarius publi-
us, iactitarat coram ſuis monachis, ſe nihil expe
tare, præter finem operis, tandem plumbeum
ontem exiſtẽtem in monaſterio liquefacturum,
ı conuerſurum in aurum: verùm in aliud tem-
us reſeruare coactus eſt, vt poſtmodùm ſuppe-
litaret ei ſumptus, quos interea fecit per Germa
um operatorem prætereuntem, & fruſtrà, me
bſente dum eſſem Pariſiis tentauit. Abbas vtiq;
eaſſumpto animo, perſuaſit mihi, vt congrega-
em pro parte mea trecentos, vel quadringentos
oronatos, totidẽ adderet meis, quibus mecum
ſſumptis Pariſios me conferrem, vbi laborátum
numerus infinitus, tantiſper inter ipſos ac diuer-
os verſarer, donec opus aliquod perfectum inue
ıiſſem inter nos velut fratres partiendum. Quo
quidem pacto inito, bona poſſeſsionum mearum
denuò conſcripſi, Pariſios vtique veniens octin-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

gentos attuli coronatos, ea intentione, vt illinc nō discederem, vsq; dum absumpsissem aut reperissem quod optabam. Non sine parētum & amicorum omnium offensione maxima recessi, qui me libenter in ordinis senatorij virū promouissent in patria, existimantes me legisperitum esse promptissimum. Verùm ego resistēs, ac simulans me his pecunijs officium aliquod empturum, vale dixi, & accinxi me itineri altera die natalis festi, ac Parisios appuli triduo pòst Reges. Ibidem integro mense primùm incognitus latitare volui. Mox atq; postmodùm frequentare cœpi cum artistis, aurifabris, fusoribus, vitrarijs, fornacū structoribus, aliisq;, tantam contraxi notitiam, vt vix altero mense finito, plus centum operatorum facti sunt mihi familiares. Nonnulli operabantur in tincturis metallorum per proiectiones, alij per cimentationes, aliqui per dissolutiones, plæriq; per coniunctionem essentiæ lapidis smirilli vulgò nuncupati, nonnulli p prolixas decoctiones, aliqui in extractionibus mercuriorum à metallis, alij verò in istorū fixationibus. Adeò frequens erat nostra congregatio, iam in domibus, aliàs in summo templo, vt festiuis, ac dominicis diebus non parceretur. Aliqui dicebant inter se: Vtinam nobis esset facultas opus nostrum repetēdi, perueniremus ad perfectionem: alij, si vas nostrum integrū permansisset, res benè succedebat: nonnulli, si vas cupreum habuissemus optimè rotundum, fixū reddidissemus mercurium cum luna. In summa nemo omnium aliquid operatus fuerat, quod suis careret excusationibus, quibus adhuc tantisper surdas aures exhibebam, inutiles

namq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

ımq; ſumptus, quos feceram eiuſmodi perſua-
ɔnibus memoriam refricabant. Interea Græcus
uidam exiſtimatione doctus, adijt mihi notum
heſaurarium, aureos illi montes promittens ex
xatione mercurij cinabaris. Hæc notitia dedit
ccaſionem, vt cum amico ſimul pro parte mea
ecunias erogarẽ, ad hoc opus exequendũ. Cùm
itur opus eſſet argento puro in limaturas con-
acto, hoc emimus pondere trium marcarum, ex
uo, cum adiuncta paſta quapiam artificiali, cla-
os efformabat operarius noſter, admixta cina-
ari pulueriſata, quos in olla figulina clauſa deco
uebat ſuo tempore. Tandem exiccatos p cupel-
m fulminabat, adeò vt reperimus tres marcas,
: paulò plus, argẽti puri, quas quidem aſſerebat
x cinabari productas: noſtras anteà poſitas in
ımum euolaſſe. Lucrum hoc Deo notum eſſe
otuit, non nobis, cùm ego pro parte mea 30. co-
onatos, & vltrâ, perdidiſſem, vel fruſtrâ inſum-
ſiſſem. Rumor hic clauorũ increbuit per totam
iuitatem Pariſienſem, vt nemo non de his audi-
iſſet, præſertim inter eos, qui ſophiſticationum
peribus aſſueuerant, velut anteà de pomis cu-
reis ad fixandum cum luna mercurium fama
ierat proſeminata. Tandem aduenit quidam no
ilis in ſophiſticationibus inſigniter expertus,
deo etiam, vt inde lucrum faceret, opera ſua
endens aurifabris, quo cum amicitiam inij, non
ne ſumptu, ne me putaret egenum.

Anno integro cum ipſo verſatus fui, priuſ-
uàm tantillum declararet, poſtremo tandem ar
anum ſuum mihi communicauit, quod etſi plu
imi faceret, nihil perfecti fuit. Nihilominus ad

meum Abbatem ſcripſi cuncta, quę ſucceſſerant, ipſiq́; duplum poſtremi huius operis miſi cum practica dicti nobilis. Ad me reſcripſit vt manerem Pariſiis adhuc annum, ſumptusque non formidarem, maximè cùm in arcanum incidiſſem pro principio, quod exiſtimabat non exiguum: quamuis ego reſoluiſſem in animo non vti materia, quę non perſiſteret in eodē ſtatu, quo priùs apparuerat, hoc mihi proponens, operandū non eſſe, neque laborandum cuiquam, vt nequam & impoſtor euadat, aliorumque detrimento ditescat. Proinde manſi, vt ſcripſerat alio anno, cum duobus anteà præterlapſis, frequētans iam hūc modò alium, eosque de quibus opinio communis erat ipſos aliquid habere boni perfectique. Omnes fermè conſumpſerā pecunias, cùm iam ad me rurſum ſcriberet Abbas, vt mox viſis perlectisque ſuis literis abſque mora venirem ad ipſum, quod feci: nolebam enim promiſſam fidem fraternam perfringere. Aduenienti mihi literas obtulit à Rege Nauarræ (qui harum rerum curioſus eſſe videbatur) ad ipſum miſſas, vt procuraret apud me, ſi rem gratam illi præſtare vellet, Regem adirem ilicò, arcanumque docerem illius nobilis, ac alia quæ me ſcire audiuerat ex relatu, promittentem in remunerationem tria, vel quatuor millia coronatorum. Summa hæc Abbatem adeò inflammarat, vt nō magis lætum ſe demonſtraſſet, vbi iam in crumena ſua latitaſſent, nec priùs quieſcere potuit, quàm in Aulam me contulerim. Quò cùm veniſſem, non antè ſex hebdomadas operari potui, quòd aliò quærenda eſſent materialia. Abſoluto tandem opere mu-

us quod expectabam obtigit, nihil. Nam etsi Rex in animo concepisset remunerare labores meos (vt interim taceam de fauore & amicitia per incolas & aulicos, mihi demonstratis scilicet, à valdè paucis tamen) nihilominus dissuadentibus Regi bonam opinionem suis, ac maximis nobilibus, & præsertim illis, qui potissima causa fuerant aduentus mei, dimissus fui à Rege vacuis manibus, datoque verbo gratiarum, & si quid esset confiscationū in suis regionibus, cuius potestatem haberet, perquirerem, hoc mihi dare pollicebatur. Tediosa responsione perturbatus, cedere nolui tam vanis promissionibus, quæ mihi notissimæ fuerant olim, ad Abbatem non satis contentus redij, nec priùs tamen quàm inuiserem transeundo quēdam religiosum Doctorem excellentissimum in philosophia, de cuius singulari doctrina rumor erat non exiguus, hic me plurimùm retraxit à sophisticationibus. Postquàm cognouisset me philosophiæ nauasse operam, eò vsque, vt magistratus gradum (quem vocant) recepissem, vt ipsi etiam narraueram, dolere se plurimùm, aiebat, me non habuisse libros optimos quoscumque, priusquàm & tempus, & opes tam inutiliter consumpsissem in eiusmodi sophisticationibus diabolicis. Narrabam ei de hoc opere postremo, qui mox iudicauit in multis examinibus persistere non posse. Quapropter suasit amicè, vt prorsum deinceps abstinerem ab istis erroribus, librosque legerem antiquorum Philosophorum attentiùs, ad cognitionem veræ suæ materiæ, in qua videbatur consistere huius scientiæ potissima perfectio. Proinde accelera-

bam iter ad Abbatem, vt rationem redderem sumptuum, quos feceram Parisiis, partemq; da rem eius remunerationis, quam acceperam à Re ge Nauarræ. Cumque narrassem omnia, contri status est, & maximè quia nolebam in opere per seuerare: credebat enim industrium operatorem esse me, nec tantùm efficere potuerunt bona ver ba, quibus vtebatur, quin Doctoris consiliũ am plecterer, ob euidentes rationes quas adduxera Calculo dato cum Abbate, vtrique nostrum e octingentis coronatis communibus, nonagint residui sunt inuenti. Vale vtrinque dicto, separa ti fuimus: ego verò domum reuersus, vt plure nummos à meis arrendatoribus haberẽ, quibu receptis, Parisios iterum me contuli, delibera tione facta mecum, postquàm eò venissem, à do micilio quopiam non exeundi, donec optimam & perfectam fecissem resolutionem, ex lectura di uersorum autorum nostræ philosophiæ natura lis, antè q̃ operi nostro magno manum appone rem, relictis omnibus sophisticationibus autor suo nequam. Appuli Parisios itaq; postridiè San ctorum, anno 1546. comparatisque mihi libris aliquot pretio decem coronatorum, in hac philo sophia partim excusorum, partim verò non, cùm antiquorum, tum modernorum scribentum, vt Turba Philosophorum, Treuisanus, Lamentatio naturæ, & plæriq; alij tractatus nondũ impreſsi, & locato cubiculo in suburbio Marceo, mansi mus ibidem ego, & puer inseruiens mihi, nemi nem interea frequentans, atque aſsiduè studens, dies & noctes integro anno summa cũ diligẽtia. Primo mense vix absoluto, cœpi iam vnam reso-

lutionem

tionem mihi proponere, mox aliam, hanc amiare, modò mutare prorſum, idq; tantiſper fare propoſueram, vſq; dum in vnā tandem inciiſſem, in quam nulla varietas, & nulla contradiio ſententiarum philoſophicarū quadrare poſt. In iſtis annus, & bona pars alterius præterijt, riuſquàm ſtabilem aliquam ex eis cognitionem icere poſſem. Inter iſtas perplexitates conſtituıs, frequētare viſum eſt, expediens bonos opeatores in hoc opere diuino, ſophiſtis à tergo reĉtis, quos cognoueram toto cœlo (quod aiunt) rrare, & alios ſeducere. Verùm quæ me teneat ambiguitas à ſtudio, iam augebatur, ac magis lum conſiderarē varium atq; diuerſum operanli modum inter ipſos. Nam ſi hic in auro ſolo perabatur, alter in auro cum mercurio, alius adniſcebat plumbū, quod ſonans appellabat, quia um argento viuo per vas retortum tranſierat: lius item conuertebat metalla in argentum viaum, variis ſimplicibus atque diuerſis, per ſublimationem: alius operabatur in atramento nigro, quod aſſerebat veram eſſe materiam, qua Raymundus Lullius vtebatur in compoſitione magni ſui lapidis.

Si quis operabatur in alembico, contrà reperiebatur, qui in multis, atque alijs diuerſis vitris, æneis nonnullis, cupreis, plumbeis, vel argenteis, etiam aureis. Item nonnulli ſuas decoĉtiones faciebant igne magnorum carbonū, alij lignorum, aliqui flocibus racemorum, alij Solis radijs, & in balneo Mariæ alij. Adeò vt operationum eiuſmodi varietas, vnà cum librorū contradiĉtionibus, eò me fermè redegerant, vt deſpon-

derem animum, cum Spiritu diuino rursum erectus, ad librorũ seriam lecturam denuò me contuli, diligentiùs & maiore cum animaduersione relegi scripta Raymundi Lullij, præsertim in Testamento & Codicillo, quæ contuli cum epistola quadam, quã scripsit, propè mortem existens Roberto Regi, & cum scripto quodam à Doctore mihi dato, cui fuit inutile, vt contra prædictas omnes operationes, quas anteà videram concludens, ad vnam tandem resoluissem, talemque reperissem, quæ conueniret cum omnibus libris: item cum ea resolutione, quam facit Arnaldus de Villanoua præceptore Lullij in hac arte, sub finem magni Rosarij sui. In hac itaque manens opinione, aliud nihil operatus fui, quàm assiduè legere ac meditari circa meam resolutionem dies & noctes, donec terminus adesset mei census, vt domum redirem operatum. Cumque iam essem domi, proposui quod resoluerã in effectum deducere, facta prouisione priùs omnium quæ necessaria sunt, ac primò furnum construxi, & altera die Paschatis laborare cœpi, non sine multis impedimentis, quorum hîc non faciam mentionem, nisi parentum & amicorum crebrarum increpationum, ac vicinorum. Nonnulli dicebant mihi, Heus quidnam versas in animo, nunquid sat inutilium sumptuum in his nugis adhuc fecisti, quæso? Alius admonebat nisi abstinerem à tractatione tantorum carbonum, vulgus suspicaturum de fabricatione monetæ falsæ, cùm iam hac de re murmurare cœpissent. Adueniebat alius, qui ciues omnes afferebat mirari, ac præeminentiores, cur non facerem professionem Iuris-

prudentiæ,

ꝑudentiæ, præſertim quòd Licentiatus eſſem, quoad peruenirem altiùs ad officium aliquod aminiſtrationis è Republica. Qui mihi coniun- ćores erant, ac familiariores, increpabant indies pſque intermiſsione dicentes: Quando tandem is ineptiis finem impones, & bonorum pater- orum dilapidationibus? potiùs foret huiuſmo- ſumptus inutiles ad ſolutionem creditorum onuertere, & emptionem alicuius officij. Nec id t eſſe videbatur, quin minarentur mihi, niſi de- ſterem, facturos vt miniſtri Iuſtitiæ ruerent in omũ, & omnia perfringerent inſtrumenta cum eliquis. Si noſtri nullus (inquiebant) nec cæte- orum tibi amicorum ſit reſpectus, tui ſaltem ha eto rationem, conſiderans cùm triginta, vel cir- iter, annorum ſis, videris agere quinquageſimũ, c tibi barba tingitur in albedinem fermè, præ imiis laboribus, vanæ cuiuſdam opinionis gra- a perpeſsis à tua adhuc iuuentute. Vtrùm hæç erba me pungerent aſperrimè conſiderate: ma- imè cùm viderem opus meum indies ſuccede- e proſperiùs, cui pertinaciter & conſtantiſsimè nſiſtebam abſq; tædio, ſpretis etiam iſtis ac aliis nteruenientibus impedimentis, & præcipuè pe te, quæ ſæuiebat per totam æſtatẽ, vt etiam ceſ- arent omnes negotiationes. Singulis vtique die- ous conſpiciebam apparitiones trium colorum, quos Philoſophi ſcribunt apparere debere antè perfectionem operis diuini. Eos omnes gratia Dei vidi ſucceſsiuos vnum poſt alium, ac dein- ceps proprio die Paſchatis alterius anni, vidi perfectionem, experientia facta ſuper viuum ar- gentum calefactum in tigillo, & conuerſum in

purum aurum præ meis oculis, breuiori spatio quàm vnius horæ, pauco admodum hoc puluere diuino. Deus nouit quãto fuerim gaudio perfusus. Nec propterea iactabũdus, aut elatus mundo coràm exilij, sed clàm Deo gratias agens immortales, qui meas preces exaudire dignatus fuerat, per IESVM CHRISTVM filium suum Dominum nostrum, oraui latiùs, vt illuminaret cor & intellectum sua gratia, qua possem vti ad honorem & laudem sui gloriosi nominis. Altera die statim accinxi me itineri versus meum Abbatem, quò promissæ fidei facerem satis, at obierat sex anteà mensibus: quamobrem dolore maximo affectus fui, & ob mortem alterius Doctoris videlicet, de qua mihi relatum fuit in itinere, non longè transeunti à suo Conuentu. Proinde contuli me in quendam locum asignatum cuidam proximo parenti meo, priusquàm discederem à patria, vt eum ad me venturum expectarem: hunc reliqueram domi meæ cum potestate procuratoria, vendendi omnia bona mea paterna, vt meis creditoribus satisfaceret, ac residuum secreto pauperibus & egenis distribueret, vtque mei parentes & alij fierent participes eius doni, quo me Deus honorare voluerat. Plærique, & fere omnes alij existimabant me tanquam desperabundum, & præ dedecore ob tantos sumptus inutiles vendidisse omnia, quò ad exteras regiones fugiens, laterem incognitus, vt mihi retulit ille meus parens, qui ad me venit prima Iulij. Deinceps Lausanam iuimus, in Sabaudia sitam, vt inde nos conferremus ad celebre quodpiam emporium Germaniæ, pauco admodum comitatu

u, ne innotescerem etiam illis, qui hoc meum
usculum legerent, me viuente. Quod quidem
mposui solùm, vt diuerterem bonos piosque
ros à sophisticationibus, ad viam rectam perfe-
onis in hoc opere diuino. Pro conclusione
iius primæ partis, in memoriam omnibus re-
ro quod Poeta cecinit:

Fœlix quem faciunt aliena pericula cautum.

uo discant à meis erroribus inutiles sumptus
gere, qui fiunt in sophisticationibus: contrà, pa
enter & constáter priùs legere & intelligere bo
os autores, q̃ operi manum admouere, Deum
rando semper pro gratia & intellectu sincero.
iquidem nõ fato neq; fortuna huc peruenitur,
t sola vocatione diuinitùs facta, potiùs quã stu-
io. Quibus datum fuerit, dabitur pariter indi-
nis velandi modus, & alijs probisque reuelan-
i, ne omnes æqualiter intelligant: pariter & be-
iè vtendi gratia, in honorem Altissimi datoris
uminum. Amen esto.

OPVSCVLI DIONYSII ZACHA-rij secunda pars, qua docet autor legendorum Philosophorum naturalium ex facilima methodo, modum & normam.

PRIMO Physicorum libro Aristoteles, contra negantes principia, non esse disputandum, at benè cum ipsis, qui fatentur esse vera, per ignorantiam (sed hæc valeant, quantùm valere possunt) incauti, non videntes anguem sub hac herba laten-

tem,ob laruam ſibi antè oculos poſitam,prę qu
de falſis coloribus à veris diſcernere nequeun
Sed autorem in hac parte intelligere non ſat v
lens, ad meliora tranſeo,qui proſequitur ad hu
modum: Bonis (inquit) viris, & huius artis ſtu
dioſis opuſculum hoc volui conſcribere,quo v
leant inde fructum & vtilitatem referre non ex
guam in legendis autoribus, intelligendis obſc
ritatibus, & velamentis confuſione per variet
tem inordinatam ſtructis. Proinde vt obueniar
iſtis,& meis ſubueniam auditoribus,ordine pa
tiar narrationem, ac primò dicam per quos hæ
ſcientia potiſsimùm inuenta, prodiit in aliqu
rum ſucceſsiuam notitiam, tum quibus autor
bus vſus ſum in compoſitione huius opuſcu
li: cauſam etiam quare tam obſcurè ſcripſerin
Deinceps diuerſis probabimus argumentis ve
ritatem & certitudinem artis,reſpondendo pari
ter magis apparentibus in contrarium adductis
Tertiò docebimus artem noſtrã eſſe naturalem
& qua ex parte: item quamobrem diuina voce
tur, ab operationibus principalibus, inibi decla
rando manifeſtos errores operantum hac temp
ſtate. Tandem opera naturæ ſub terra per ipſam
vſitata, in generationibus metallorum declara
bimus, ad quorum imitationem artifices opera
ri ſuper terram oportet. Poſteà materiam ad hoc
opus neceſſariam indicabimus: & poſtremò ter-
minos præcipuos vſurpatos in hac arte, ſenten-
tias quoque Philoſophorum antiquorum appa-
rentes,ſibi mutuò contrarias concordabimus,in
filiorum artis vtilitatẽ,& in maximum detracto-
rum dedecus, ignominiam,& confuſionem: ſin-
gula

la per antiquiſsimorũ & doctiſsimorum Phi-
ophorum autoritates, ne ſe putent à moder-
quopiam detegi cum ſuis impoſturis. Vt me-
s declaremus noſtræ ſcientiæ primos inuen-
res, beati Iacobi Apoſtoli doctrinam eſt, quòd
aocemus in memoriam, quæ ſic habet: Omnis
natio bona, & omne donum perfectum è ſu-
rnis eſt, deſcendens à patre luminum, &c. Hæc
ntentia generalis eſt, quapropter & noſtræ con
enit intentioni, maximè quia ſcientia noſtra eſt
m diuina, tamque ſupernaturalis (in ſecunda
uidem operatione) vt ſemper fuerit, ac ſit ad-
ıc impoſsibile hanc innoteſcere hominibus,
uocumque ſtudio vel induſtria quauis, etſi om-
ıum ſapientiſsimi ſint, atque doctiſsimi Philo-
phi, niſi primùm à Deo ſit inſpirata. Deficiunt
nim hac parte nobis naturalis omnis ratio &
perientia. Quapropter meritò ſcriptum eſt à
onnullis, arcanum eſſe reſeruatum à Deo ſuis,
ſum timentibus & honorãtibus, vt ait ille ma-
nus Propheta noſter Hermes. A' nullo alio (in-
uit) nec per alium, quàm à Deo per diuinam
ius inſpirationem habeo. Alphidius idipſum
onfirmat, his verbis: Scito fili, Deum reſeruaſſe
anc artem Adami poſteris, & præſertim verè
auperibus. Idipſum affirmat Geber in Summa,
nquiens: Noſtra ſcientia eſt in poteſtate Dei, qui
x miſericordia ſua donat eam quibus vult. Non
ſt igitur in hominum poteſtate, neque ab ipſis
xcogitata. Verùm in quantũ ipſa naturalis eſt,
ut in primis ſuis operationibus naturam imita-
ur, eatenus varię ſunt opiniones in demonſtran
lo primum inuentorem eius imitationis. Non-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

nulli asserunt fuisse Adamum, alij Æsculapium: aliqui volunt Enoch primam eius habuisse cognitionem, quem dicunt Hermetem extitisse, cui etiam tantùm honoris Græci tribuerunt, vt omnium artium occultarum inuentorem appellarint. Ego pro parte mea libenter assentirem postremę huic opinioni, cùm certissimum sit ipsum fuisse præcellentissimum Philosophum, vt ex scriptis eius apparet. Causas rerum diligentissimè scrutatus est, per experiētias in naturalibus, quibus cognitis, innotuit ipse pariter, materia qua vtitur natura in concauitatibus terræ generando metalla. Quotquot enim hanc imitati fuerunt, omnes peruenerunt ad verā huius artis notitiam, vti Pythagoras, Plato, Socrates, Zeno, Haly, Senior Rasis, Geber Morienus, Bonus, Arnaldus de Villanoua, Raymundus, & plærique alij, quos recensere prolixum foret. Ex quibus omnibus, tanq̃ ex præcipuis, composuimus hoc præsens nostrum opusculum, non sine maximo labore, vt ipsorum libri testantur. Scripserunt enim ad hunc modum (cùm præ oculis timorem Dei sibi proponerent) vt impossibile sit ad cognitionē artis huius peruenire, lectura sola suorum librorum, quod Geber in Summa: Non est (inquit) quòd filius artis animum despondeat in hoc opere diuino: siquidem assiduè meditans causas naturalium compositionum, tandem eò perueniet, quò tendit animus eius. Contrà, quicumque prætendit inuenire medio librorum nostrorum, tardè rem assequetur: nam ad eum scripsêre modum Philosophi (ait alio loco) vt sibiipsis tantùm videantur congratulari practicam

veram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

ram, huic inquirendi modum permiſcentes:
m præcipuas quoque operationes vario mo-
,ac in diuerſis capitulis ponentes: cauſam po-
. Quia ſi obſeruaſſent ordinem in ſuis tracta-
nibus, potuiſſet hæc ſcientia diuina ab om-
ous intelligi primo die, vel vnica hora, adeò
bilis eſt, ac admiranda.

Alphidius inquit: Philoſophos, credendum
, prædeceſſores noſtros occultaſſe principa-
rem ſuam intentionem, ſub ænigmatico & æ-
iuoco ſermone, ac innumeris figuris, ne per
anifeſtationem ſuæ doctrinæ, mundus ruinam
de pateretur. Nam periret omnis agricultura,
gotiatio, & quicquid neceſſarium eſt in con-
ruationem vitæ humanæ: nemo ſiquidem la-
orare vellet, cùm ſe tantis opibus refertum vi-
ret vnuſquiſque, neceſsitudinem contemne-
t. Quò fit vt Hermes in principio ſui libri, ſe
cuſans dicat: Filioli, non eſt quòd exiſtimetis
hiloſophos occultaſſe hoc arcanum, ex inuidia
duerſus doctos ac ſtudioſos, at ſolùm ne mali-
nis & ignaris innoteſceret. Roſinus ait: Hoc
edio ignarus æquaretur ſapienti, & malitio-
s homo nequam abuteretur, in detrimentum,
inam & perditionem totius populi. Simili-
us excuſationibus vtitur Geber in Summa ſua,
pitulo de Adminiſtratione Medicinæ ſolaris,
quiens: Non eſt quòd mirentur filij doctri-
æ, Philoſophos obſcurè ſcripſiſſe libros ſuos:
on enim ipſis factum, ſed ignaris & indignis ve-
tam eſſe voluerunt hanc ſententiam, ſub tanta
arietate & confuſione diuerſarū operationum:
terea tamen ſtratam viam filiis ſapientiæ, quà

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

peruenire poſſent ad cognitionem artis. Non
nim (vt habetur alio loco) ſibiipſis tantùm ſc
pſerunt artem, quam tenebant, ſed media ded
runt, quibus cognoſceretur, & haberetur ab ali
Hæc eſt igitur cauſa difficultatis in libris Phil
ſophorũ. Quid enim difficiliùs eſſe poteſt, quà
ex tam innumeris contrarietatibus & contrad
ctionibus explicari, nedum in multis, ac int
omnes ferè, verùm etiam in vnico autore: vt R
ſis ait, inquiens: Abundè ſatis demonſtraui libr
meis verum fermentum, quo quidem opus e
ad multiplicationem tincturarum ad metall
quod alio loco dixi non eſſe verum fermentum
relinquens huius ſententiæ ſententiarúmue iu
dicium illis qui ſanum habent intellectum, ſub
tilemque diſcretionem. Item ſi vnus ipſorum d
cat materiam noſtram eſſe vilis pretij, atque nu
lius, vbique in fimis reperiri, vti Zeno in Turb
Philoſophorum: contra hoc eodē libro Barſeu
ait, quod quæritur, non eſt parui pretij. Alius d
cet rem eſſe pretioſiſsimam, & non abſque mul
tis ſumptibus reperibilem. Hic docet præpara
tionē materiæ in diuerſis vaſis operationibúſq
diuerſis, vti Geber in ſua Summa: mox reperia
alium aſſerentem vno vaſe tantùm opus eſſe ac
diuinum opus noſtrum, vt ſunt Raſis, Lilius, Al
phidius, & alij. In lib. eiuſdem Raſis habetur tem
pus nouem menſium, in alio legitur annus eſſ
neceſſarius ad hoc opus perficiendum, quod aſ
ſerunt Roſinus atque Plato. Tandem in ipſorum
terminis tanta varietas apparet, vt impoſsibil
ſit rem à quoquam detegi, niſi per inſpirationem
Altiſsimi, vel immediatè, vel per aliquem virum
bonum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

num & ſapientẽ in hac arte. Cauſa potiſsima c eſt, vt non appareat quiſquam huius rei pe- ıs viuens, at ſolùm poſt mortem fateatur ſcri- s: tantis enim laboribus adeptam artem ſibi- t, ſi poſſent, occultá vellent Philoſophi, quan- magis alijs. Hoc nobis igitur cùm vulgo non ita mirandum, atq; cum ſapientibus, quánam ſit ad illam perueniendum. Priuſquã autem ſecundum noſtræ diuiſionis membrum ve- mus, reſpondendum erit obiectioni calum- torum, labores alienos carpere ſolitorũ, quòd oprij ſui lumine vero careant. Non obſerua- n (inquient) Ariſtotelis doctrinam libro ſepti- Phyſicorum, quæ ſic habet: Definitio eſt ve- forma ſubiecti definiti. Cùm ergo ſuſcepiſſem am tractare methodum huius ſcientiæ, priùs efinitione fuit inchoandum. Hos & ſimiles mittam ad priſcos autores, qui cùm ſcientiæ di iæ definitionem dare conarentur, & non in- nirent perfectam & completam, fateri coacti it, non eſſe poſsibilem, maximè quia familiari- s caret principijs, vt aiunt Morienus, Lilius, plærique alij. Quapropter deſcriptionibus va- s duntaxat contenti fuerunt, quibus effectus tis demonſtrarent. Ego verò dicam pro parte ea, quidnam hac de re ſentiam. Eſt philoſophię turalis, pars quædã docens modum perficien- metalla ſupra terram, ex imitatione natura- ım operationum, quantò proximiùs fieri po- ſt: quam veram aſſerimus diuerſis de cauſis. ęcipuè cùm nihil ſit inter Philoſophos certiùs ritatem ibidem eſſe, maximè vbi nulla apparet ntradictio, teſte Philoſopho. Quotquot autem

in hac arte ſcripſerunt olim, ſiue Hebraicè, Græcè, aut Latinè, ſiue quouis alio ſermone, conſenſerunt inter ſe, & ſi diuerſo tractandi modo per figuras, æquiuocationes, & ænigmata, vt videantur vno & eodem idiomate ſcripſiſſe, eodem etiam tempore, quamuis centum, ducẽtis, ac mille annis alij alios præceſſerint. Senior in hanc ſententiam ait: Quamquam apparet quodammodo Philoſophos diuerſa tractare ſub varijs diuerſiſque nominibus: verùm enimuerò nil niſi rem vnicã intelligunt. Idipſum aſſerit Raſis libro Luminum, inquiens: Sub diuerſis ſententijs, nobis prima facie contrarijs apparentibus, Philoſophi non niſi rem vnam intellexerunt, eandemque: cuius rei teſtimonium exhibent aliarum ſententiarum inſignes profeſſores, qui pariter in hac arte diuina ſcribentes etiam, & affirmantes hanc diuinam ſcientiam, circa rem vnã verſari perhibẽt. Sola Philoſophi ſententia hæc nobis ſufficeret, quam ponit Ethicorum libro 2. Omne quod ritè peragitur, vnico medio perfici. Omnium igitur opinio eſt, vnica via diuinum hoc noſtrum opus abſolui. Teſte Gebro in Summa: Scientia noſtra (inquit) per diuerſa non perficitur, at ſolùm per vnicam rem, cui nihil addimus, nec diminuimus, ſed ſuperflua tantùm remouemus, prępãratione ſola ſeparando. Item Lilius ait: Magiſterium noſtrum, vna re duntaxat, vno regimine, & vnico medio perficitur. Idem aſſerũt omnes, quotquot ſcripſerunt hactenus in hac arte Philoſophi, licet videantur in varia diſtrahi. Potiſsima certitudo noſtræ ſcientiæ, qua confirmamur eſſe veriſsimam, eſt experientia, quam fecimus eius, vt loquuntur

nuntur Senior & Rasis. Verùm vt ijs talem ap-
probemus, maximè, quibus dubitare meritò con
tingit, cum cæteris Philosophis erit fatendum,
ipsam contineri sub ea philosophiæ parte, quam
operatiuam vocant, & sub medicina, quæ sui ve-
ritatem non aliunde comprobare, quàm ab expe
rientia potest. Vt cùm per eam docetur Reubarba-
rum purgare coleram, non meliùs id poterit, quàm
oculo percipi, & experimento per applicatio-
nem dicti simplicis medicamenti. A' simili con-
cludimus in arte nostra: si videatur fumo solo
plumbi coagulari mercurium, & atramētorum,
fieri componiq; posse medicinā perfectissimam
naturæ metallorum, & qualitatibus congruam,
qua cum cæteris imperfectis perfici queat, sola
proiectione super ipsum facta, præsertim cùm &
ipsa mineralia composita congelent mercurium,
ipsumq; reducant in suam naturam. Quantò ma
gis perfecta per nostram artem ritè præparata con-
gelabunt ipsum, ac reducent cum alijs imperfe-
ctis metallis, ingenti & exuberanti sua decoctio-
ne, quam habent per administrationem artis no-
stræ. Quò firmiùs hanc nostram intentionem cu-
riosis hominibus approbemus, vt eius veritati
certitudiniq; meliùs assentiant, Aristotelis sen-
tentiam lib. 4. Meteor. adducamus: Omne quod
(inquit) eandē cū aliquo composito operationē
efficit, est eidem per omnia simile, vt omne quod
operationem habet oculi, est oculus. Haud secùs,
cùm aurū nostrū arte nostra compositum, per om-
nia simile sit minerali (in quo versatur omnis cō-
trouersia disceptationis, vtrùm aurū à nobis com
positum verū sit aurū) satis docuisse videmur ex

Philoſophi ſententia, noſtrā artem eſſe veram & certiſsimam. Satis fatebuntur ipſis probatū, qui viderunt eius experientiam, alijs verò non: quibus Philoſophi probabiliores autoritates in hāc rem adferemus. Eodem libro Meteororum, quarto Digeſtionum capitulo ſic inquit, aut ſimile: Quicquid in perfectionem deſtinatum eſt, ac tale manſit ob digeſtionis defectum, aſsidua digeſtione perfici poteſt: qualia ſunt omnia metalla imperfecta, cùm à natura fuerint ad aurum ordinata priùs ab initio ſuæ compoſitionis, vt poſtremò per eandem ad eum finē, auri videlicet, perducerentur, nec niſi talia ſunt ob imperfectam digeſtionem: ergo quod ſequitur audiemus eo loco, vbi quartum noſtræ partitionis membrum diſcutiemus. Quod igitur natura ſub terra voluit exequi, nos ſupra terram imitatione per noſtram artem, & proiectionem efficimus, vt infrà latiùs audietur, penultima noſtrę diuiſionis parte. Rurſus cùm elementa qualitatibus ſuis ſibi mutuo contraria (vt ait Philoſophus libro ſecundo Generationum) in ſe inuicem conuertibilia ſint, quantò magis ipſa metalla, quæ ſunt vnius & eiuſdem ſubſtantiæ materiæque, cùm non ſint qualitatibus contraria, conuertētur, hoc in illud facilimè. Quam ob cauſam Hermes procreationem ipſorum circularem eſſe dixit, at impropriè quodammodo, vt ipſemet fatetur, quia non ſunt ad eum finē à natura creata, vt ex perfectis fiant imperfecta, ſed contrà: quapropter eatenus non eſt eorum generatio prorſum circulares, niſi pro parte. Quamquam iſtæ ſimileſque rationes per ſe ſunt in confirmationem artis ſufficientes: attamen

men quia ſophiſtæ ſemper in contrarium adſe-
runt, quod reluctetur veritati, ſi nõ omnia (quod
prolixiùs foret, quàm huic opuſculo noſtro con-
ueniat) quæ difficiliora ſunt argumenta, ſtudio-
ſorum animum & mentẽ perturbantia, mediámque
inter dubium & reſolutionem hærentem ſententia, producemus in medium, vt ab iſtorum ſolutionibus alia refellere diſcant. Ex autoritate
Philoſophi quarto Meteororum, quę pariter fuit
Auicennæ, & Alberti Magni, ſic augmentantur:
In vanum operantur Alchimiſtæ metalla perficere conantes, niſi reducant illam in primam materiam. Cùm igitur id non faciant, ſophiſtica per
conclusionem aſſerunt Alchimiſtarum omnium
opera, vt ipſemet Albertus ait ad hunc modum:
Quotquot metalla tingunt varijs materialibus
ſimplicibus in diuerſos colores, ſunt impoſtores,
niſi reducant illa in primam materiam. Multi ſapientiſsimique viri hoc argumentum ſoluere conati ſunt, cùm ſit ex magis apparentibus. Iſtorum nonnulli dicunt, etſi per proiectionem imperfecta non reducantur, nihilominus in compoſitione medicinæ ſimilis fit reductio, videlicet
in ſulphur & argentum viuum, quę ſunt vera materia metallorum, vt infrà dicetur latiùs quarto
noſtræ diuiſionis membro. Sufficit igitur agentis ſola reductio, tum perfectio ſumma per decoctionem acquiſita, licet paſsiui nulla fiat reductio. In ea ſententia fuerunt Arnaldus de Villanoua in magno ſuo Roſario, quem ſequutus eſt
Raymundus Lullius in ſuo Teſtamento. Salua
pace tamen & reuerentia, quæ debetur grauiſsimis autoribus, hæc opinio contrariari nimiùm

videtur Philoſophis omnibus. Cùm enim concedant metalla eſſe in primam reducenda materiam, quod motu fit corruptionis ex Ariſtotele, velle videntur ſola fuſione & proiectione diuini noſtri lapidis ſuper metalla, hæc ad eũ corrumpi modum, ac nudari prima ſua forma, quòd omni Philoſopho concedere nimis indignum eſt. Plærique alij diuerſas adferunt ſolutiones, vt videre licet in ſuis libris. Ego verò meam ſolutionẽ proferam. Siquidem noua fabricare metalla moliremur, aut ex eis lapides, vel quidpiã aliud alienum à metallis, neceſſariò forent in primam ſuam reducenda materiam, idq; medijs, quæ dicta ſunt. Cùm tamen hæc ſit intentio noſtra duntaxat, vt imperfecta perficiamus metalla in aurum, pręter omnem transformationem in materias nouas, & à propria ſua natura differentes, purgemus ac mundemus ꝑ operis noſtri diuini proiectionem, quò ad exuberantem deueniant perfectionem. Haudquaquam eſt opus illa reducere in primam materiam: differũt enim imperfectum perficere, & ex iſto noui quid producere vel generare. Alioqui concluderetur, omnia ſemicocta reducẽda eſſe ad primã formam, vt completè decoquerentur: quod quidem indignũ eſt omni Philoſopho. Cæteras obiectiones aduerſus chemicas artes fieri conſuetas, in pręſentia miſſas faciam, quòd per ea quæ poſuimus, reliqua facilè ſolui queant, argumenta quęuis. Autoritatis Auicennę tamẽ eſt, quòd meminerim de contradictionibus Ariſtotelis cõtra chemiam obiectis in ſua iuuentute: Cognoui (inquit) intentionẽ eorum, ꝗ noſtram artem negant, & aliorum qui veram affirmant eſſe.

Priores,

tiores, vt sunt Aristoteles & plæriq; alij, vtūtur
dibusdam argumentis vtcunq; apparentibus,
minimè veris. Posteriores verò dicūt hāc scien
m certis demonstrationibus probari nō posse,
l licere, vt alias omnes, cùm alia via procedat,
js omnibus contraria. Nam celat ac velat suo-
m terminorū proprietates, cùm cæteræ pluri-
ùm laborēt in suorū declarationibus. Proinde
stræ diuisionis ordinem prosequutus, tertium
ıs membrū arripiā, exponēs operationes eius
cessarias, ad executionem operis nostri diuini.
imò dicam rationem quare naturale vocetur,
q; diuinū, vt cognoscantur enormes operantū
c tempestate errores. Aristoteles docet natu-
m operari sub terra in procreatione metallorū
atuor qualitatibus (vt meliùs intelligatur) ele
entis, igne, aere, aqua & terra: quorum duo, re-
qua duo compræhendunt, terra ignem, & aqua
rem. Cùm igitur materia nostra cōstat ex aqua
ex terra (vt infrà dicetur ampliùs penultimo
ostræ diuisionis membro) meritò naturalis ap-
ellatur, quia in eius cōpositione quatuor intrāt
ementa: duo manifesta, sub quibus alia duo la-
itant, oculis velata corporeis, ignis & aer videli-
et, quæ solis mentalibus percipi debent, vt ait
Raymundus Lullius in suo Codicillo, ad hunc
nodum: Considera (inquit) naturam, & pro-
rietatem olei (quod sophisticatores aerem vo-
ant, ideò quia suis qualitatibus magis abun-
lare dicunt) oculus tuus non iudicabit illius
lifferentias, & proprietates. Per hæc verba sa-
is innuit, elementa quatuor in opere nostro di-
uino non esse euidentia, quod plærique falsò

putarunt, vt infrà dicetur, vbi terminos declarabimus artis. Naturalis etiam dicitur ſcientia, quòd in prima ſua operatione imitatur naturam quantò diligentiùs poteſt: non poſſet enim in omnibus, vt ait Geber in ſua Summa: Veterum operationibus Philoſophorũ naturalium, qui nos præceſſerunt, optimè confirmamur: hij quidem poſteà quàm diligentiſsimis inquiſitionibus cognouiſſent (vt ait Raymundus Lullius in epiſtola ſua ad Albertum Regem, & Albertus Magnus in tractatu Simplicium mineralium) naturam ad metallorum procreationem, ſub terra ſolùm operari p continuas & aſsiduas decoctiodictiones veræ materiæ, quibus mundum ab immundo, purum ab impuro, perfectum ab imperfecto, continuatis euaporationibus, ſeparat, calore terræ mineralis partim id efficiente, partim calore Solis, qui per ſe ſolùm integram & perfectam iſtam decoctionem non adimplet, ipſimet confirmati ſunt. Hoc declarat optimè bonus ille Treuiſanus, quòd etiam nos docet experientia; videmus enim in mineris diuerſitatem metallorum & materialium, nonnulla craſsiora, & alia ſubtiliora purioraq; in ſublime plærunque exaltata. Quapropter noſtra ſcientia naturam imitando, procedit in prima ſua operatione per ſublimationem, qua materiam noſtram optimè purificet: impoſsibile namque fuerit nobis aliter præparare, vt Geber in Summa, & Raſis in libro Luminum inquiunt: Initium operis noſtri, eſt ſublimare, quare meritò naturale vocatur. Quã ob cauſam ſcripſerunt illi, qui nos præceſſerunt, opus hoc noſtrum non eſſe artificiale: quicquid

nm facimus, aliud nihil eſt quàm adminiſtrare
uræ per artem materiam ad compoſitionem
eris neceſſariam, quam ipſa natura non potuit
hác perfectionem connectere, quia eius actio-
s continuæ ſunt, vt ait Geber in ſua Summa.
tione huius tam admirandæ coniunctionis
mentorum ſcientia, noſtra diuina vocatur:
am verò coniunctionem Philoſophi ſecun-
m operationem appellarunt, & nonnulli diſ-
utionem, aſſerentes, arcanum arcanorum eſſe,
od Pythagoras ait in Turba Philoſophorum:
agnum hoc eſt myſterium, quod hominibus
eus velatum eſſe voluit. Item Raſis in libro Lu
inum: Si veram noſtri corporis diſſolutionem
oraueris, non eſt quòd opereris: illa ſiquidem
nota, reliquum inutile fuerit: hanc etiam ex li-
is diſcere nemo poteſt, neque ex notitia cauſa-
m naturalium: proinde verè diuina dicitur, vt
lexander inquit: Corpus noſtrum (quod lapis
t occultus) congnoſci minimè poteſt, neq; vi-
eri, niſi nobis hoc ipſum Deus per Spiritum S.
um inſpirarit, vel per aliquem viuum homi-
em docuerit, ſine quo ſcientia noſtra, nihil eſt.
ic eſt lapis, de quo loquitur Hermes tractatu
io quarto: Lapis noſter (inquit) diuinus cogno
endus eſt, qui clamat aſsiduè, Defende me, &
go iuuabo te, da mihi quod competit, ego tibi
icisſim optimè ſuccurram. De hoc eodem oc-
ulto corpore loquitur primo ſuo tractatu: Falco
emper in cacumine montis clamans, Ego ſum
lbum nigri, & rubeũ citrini. Scientiam noſtram
nutilem eſſe præter iſtam coniunctionem, ratio
ſt, quia tempore natiuitatis & procreationis o-

peris nostri diuini, pars volatilis secū defert partem fixam. Aliter enim quàm per istam admirandam, & plusquā supernaturalem coniūnctionem efficere haudquaquā possemus, vt in igne fixum opus permaneret: vt quod omnes Philosophi præcipiunt, fiat, fixum, volatile, ac denuò volatile fixum. Ista coniunctio fieri debet ipsamet hora suæ natiuitatis, vt inquit Haly Secretorum libro. Quicunq; nostrum lapidem non inuenerit hora suæ natiuitatis, non est quòd alium expectet eius loco. Nam is qui diuinum opus nostrum aggreditur absq; notitia determinatæ natiuitatis eius horæ, nil ex opere suo consequetur vnquá, præter inutiles omninò labores & pœnas erroris sui. Hanc eandem coniunctionem Rasis libro Præceptorum propriè vocat pondera Philosophorum, & regimina, suadens vt ab hoc opere diuino prorsum abstineamus, si non cognouerimus exactissimè pondera, quæ Philosophi præ cunctis alijs arcanis occultarunt, vt patet ab eorum scriptis varijs. Nā vbi quis dixerit, eiusmodi coniunctionem diuinam fieri die septimo, mox reperias alium, qui afferat quadragesimo die compleri: alium centesimo: alium sub finē mensium septem: aut nouem, quod Rasis: alium sub anni finem, vt Rosinus: vix duos hac in re concordantes legere poteris. Cùm tamen vnicus sit idemq; terminus, vnicus dies, imò vnica sola & eadē hora, qua fieri debet nostra coniunctio ad propriam suam decoctionem. Verùm quia vouerunt arcanum hoc potissimum se non reuelaturos, de studio diuersos scripserūt terminos, quamuis inter se conueniant, intelligentes vnicū, quo cognito, reli-

..quum nil aliud eſt,præter opus mulierum & ..rorum ludus,vt ait Socrates:Ecce tibi veram ..oſitionem albi plumbi demonſtraui (hoc eſt ..a præparationem materiæ noſtræ, quæ nigra ..is vt plumbũ apparet, poſtmodùm albeſcit per ..tram continuatam decoctionẽ) ſi hác probè ..ellexiſti, reſiduum aliud nihil eſt, quàm opus ..lierum,& ludus puerorum. Innuens per hæc ..ba nullum opus hoc noſtro leuius, poſt con..ctionem exiſtere: quod ſanè veriſsimum eſt, ..m non ſit opus alio labore quã ſola decoctio.. ..duarum materiarum iam coniunctarum: in..ea dum coquuntur, quies datur optatiſsima, ..it Philoſophus Ethicorum 7.Quietem longè ..ectabiliorem eſſe quouis labore. Noſtram de..ctionem poſtremã fieri cum requie, & abſq; la..re tormentóue,teſtatur Raſis lib.Trium verb. ..quiẽs: Omnes diſſolutiones,calcinationes,ſub..mationes, dealbationes, rubificationes, ac reli..as operationes,quasPhiloſophi ſcripſerũt eſſe ..ceſſarias, ad diuinũ opus noſtrũ complendũ, .. igne fieri præter amotionem. Pythagoras in ..urba Philoſoph.idem aſſerit,inquiens: Cuncta ..gimina ad opus diuinum & perfectionẽ eius fa..entia,decoctione ſola cõpleri.Barſeus id ipſum ..t eod.lib. Coquendum,tingendum,& calcinan..um in hoc opere, verũ operationes decoctione ..untaxat omnes perficiendas.Ne tamẽ Sophiſtę ..alumniatores dicãt,&ſuas operationes etiã non ..ſe niſi decoctiones,alias Philoſophorũ antiquo..um ſententias allegabimus,quibus errores eorũ ..etegantur. Alphidius ait: In operis noſtri diuini ..ompoſitione, non niſi vna materia ſola (quam

aquam propriè vocant) vna tantùm actione, d
coctione videlicet, quæ fit in vnico vase præt
amotionem ab igne. Idem attestatur Rex Sal
mon: In operis nostri diuini confectione (qu
nostrum sulphur vocat) nõ indigemus (inqui
præterquàm vno medio solo. Lilius idem senti
Diuinum opus nostrum (ait) fit in vno vase sol
vno medio duntaxat, & vnica decoctione. M
hometus: Non habemus (inquit) nisi mediu
vnum, decoctionẽ videlicet, vas vnum, &c. qu
bus diuinum opus nostrũ ad album & rubeu
perficiamus. Auicenna tenuit eandem opinio
nem, qui præ cunctis optimè loquitur, ad hun
modum: Dispositiones (inquit) omnes, id est
operationes, ad opus nostrum diuinum compo
nendum necessariæ, fiunt in vno vase solo, dupli-
ci tamen.

Operantum igitur hac tempestate maxima pars errorem suum hoc ipso fateri cogetur, cùm nemo non ipsorum tres, vel quatuor furnos habeat, & nonnulli decem, vel duodecim, hunc ad calcinandum, illum ad soluẽdum, alium ad sublimandum, & innumera vasa, quibus vtuntur. Verùm enimuerò tales in diem extremum operarentur, priusquàm ad perfectionem hac via peruenirent, nisi corrigant suas operationes. Vt interim taceam de separationibus elementorum (quas vocant) vsq; dum de natura quatuor eletorũ, vbi de terminis artis nostræ dicturus sum, tractetur. Satis mihi fuerit in præsentia demonstrasse modum, & viam detegendi, cognoscendique deuios operarios in hac arte, pariter eos, qui persistunt in recta semita. Nam, vt anteà dixi, latiusque

...que dicetur infrà, vnicus eſt operandi mo-
... in vnico vaſe (quod Lullius Hymen appel-
...) in vnica fornacula (quã Treuiſanus ignem
...ſum, humidum, vaporoſum, continuum, ac
...rentem vocat) præter amotionem, donec
...ctio cõpleatur. Non eſt ergo tantis opus in-
...mentis, neque ſumptibus ad hanc rem factis.
... multos eſſe literatos libris inſiſtentes, qui
...ter vllam certitudinem operantur, iſtos peſ-
...è habebit mea repræhenſio, cùm Geber in
...nma ſua doceat varias præparationes, cùm
...huris, tum argenti viui, ſimiliter corporis &
...itus. Item Raſis, libro Perfecti magiſterij, di-
...corpora & ſpiritus varijs præparari medijs,
...rum plurima docet. Anteâ ſatis reſpondi-
..., hæc & ſimilia per Philoſophos ſcripta, non
...de cauſa, quàm vt veram operis noſtri diuini
...parationem velent indignis, & contegant.
... Geber atteſtatur in ſua Summa, capitulo de
...dicinarũ differentijs, inquiens: Vnica eſt per-
...a via, qua releuamur à tantis pręparationum
...rationibus, oneribúſue. Iam eſt quòd naturæ
...dum operandi ponam, in concauitatibus ter-
...generando metalla, quem ars imitari debet:
...deinceps materiam veram & neceſſariam, ad
...rum perfectionem ſupra terram, declarabo.
...m igitur hoc ſit præcipuum in arte (vt Geber
...ab initio ſuę Summæ, & Auicenna, præcipien
...eos à practica huius operis abſtinere, qui non
...ùs vera fundamẽta norint materiarum ac mi-
...rarum) imitabor excellentiores autores & ma
... peritos in mineralibus, declarando quæ ad
...c rem apprimè ſunt neceſſaria. Omnium ita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

que Philoſophorum ſententia eſt, cuncta frigore congelata plurimũ abundare humiditate aquea in ſua materia prima, vt ait Ariſtoteles quarto Meteororum. Cùm igitur liquata metalla frigore congelentur, neceſſariò prima ipſorum materia humiditate multa pollebit aquatica. Verùm Albert. Magnus (qui præ cæteris mineralia ſcrutatus eſt exactiſsimè) iſtam humiditatẽ aqueam ait, non eſſe ſimilem aquæ humiditate, quam videmus communiter in alijs naturæ compoſitis. Iſta namq; per ignis violentiam in fumũ tranſit. At liquata metalla non ita reducuntur in vaporem, concludendum hinc ipſorum humiditatem alicui materiæ permixtam eſſe, qua retineantur in igne, tutaq; ſint ab eius vehementia. Nihil autem igni magis reſiſtit, quàm humiditas viſcoſa permixta ſubtilioribus terræ partibus, vt ait Bonus Ferrarienſis, & experientia docet: quapropter metallorum humiditatem eſſe talem firmiter credendum eſt. Cùm tamen experientia doceat, repurgandum inter aliquas humiditates in fumum abire, metallis nihilominus in igne minimè conſumptis, fatendum eſt cum pręcipuis autoribus noſtrę ſcientiæ, metallorum compoſitionem ſubintrare duplicem humiditatem viſcoſam, extrinſecam, & intrinſecam. Prior eſt craſſa, ſubtili ſuæ terreſtri materiæ non benè permixta, quapropter ab igne facilè comburitur in conſumptionem. Poſterior verò, quia maximè ſubtilis, & optimè permixta ſubtili ſuo terreo, vt ambæ partes vnicam & ſimplicem materiam conſtituant, neutra per ignem ab altera ſeparari, vel abſumi poteſt, quin ſimul abeant, aut vnà remaneant

neant in igne. Ex eiusmodi humiditate procreatum est argentum viuum, quod videmus, vt patet etiam experiměto. Testatur Arnaldus de Villanoua: Hoc (inquit) nos reddit certiores, ambas materias anteà dictas in ipso perfectissimè coniunctas: nam vel terrestris humiditatem secùm retinet, aut ista rapit illam in auras. Quod quidem Albertus Magnus causas metallorum compositionis diligentissimè perquirens, optimè cognouit, argentum viuum scilicet assiduè moueri, ac fluere, quia vicissim altera pars in alteram dominium habet, vt causa fluxus atq; motus est humiditatis imperium, & siccitatis terrestris in humiditatem actus efficit, vt non adhæreat tangenti, neq; madefaciat. Hinc Alberti sententia comprobatur libro Mineral. simplic. Materia prima (inquit) metallorum est humiditas viscosa incombustibilis, forti mixtione, cum subtili terreo coniuncta in cauernis terræ mineralibus. Optimè cum Gebro conuenit, asserente in Summa sua, materiam veram metallorum esse argentum viuum, quia (inquit) natura nunquam otiosa procreauit argentum viuum ex dicta materia mixta, &c. Bonus Ferrariensis ait, argentum viuum esse proximã materiam metallorum, sed præcipuam humiditatẽ viscosam subtili suo terreo mixtam. Geber etiam in argenti viui definitione, quam facit in sua Summa: Est (inquit) humiditas viscosa per auxilium terrestris suę partis condensata, suam compositionẽ intrantis. Consideremus itaque diligenter naturæ progressum, in rerũ omnium procreatione, quibus propriam admiscet materiam, quam Philosophi vocarunt,

agens, quia seipsam non producit, vt ait Aristoteles: hoc est, suos effectus nõ demonstrat. Quapropter natura in procreatione metallorũ postquàm creauit materiam, id est, argentum viuum, tanquàm sagacissima, proprium adiungit agens: nempe terræ mineralis quandam speciem, velut collostrum eius & pinguedinem in cauernis terræ mineralibus, longa decoctione inspissatam, hanc vulgariter vocamus sulphur: comparatione ad argentum non alia, quàm coaguli ad lac, viri ad fœminam, agẽtis ad materiam ei subiectam. Philosophi duplex sulphur posuerunt, vnum facilimæ liquefactionis, alterum verò congelatum solùm, & non fusibile. Proinde quo natura demonstraret virtutem & efficaciam agentis, id est, sulphuris, in materiam, cui adiunctum est, effecit admirabili compositione quadam, vt metalla coagularentur actione sulphuris fusibilis, vt essent liquabilia. Verùm alia mineralia simplicia composuit actione sulphuris nõ fusibilis, vt non essent fusibilia, vti sunt magnesia, marcasitæ, & id genus alia. Cùm autem agens nõ posit esse pars materialis compositi, vt Aristoteles ait, natura procreans metalla sub terra, postquàm dictum sulphur miscuit cum argento viuo, compositione quidem inenarrabili, pretiosissimum inde generat metallum, aurum videlicet: ab eo decoctione perfecta separãdo suum agens, id est, sulphur. Et hæc est ratio cur sic perfectiùs omnibus alijs metallis, tum quòd videamus naturam illud in meliùs vltrà non transmutare. Item hac de causa meliùs ac faciliùs coniungitur argento viuo, quia nihil aliud est, quàm argentum viuum proprio

suo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

ſuo ſulphure decoctum, & prorſus deinceps ab eo decoctione dicta ſeparatum. Vt itidem ſeparatio ſulphuris eſt auri perfectio, quòd in aliis metallis remaneat, iſtorum eſt imperfectionis potiſsima cauſa. Hinc fit etiam, vt argentum ſit imperfectius auro, & cuprum argento: ſcilicet ob defectum completæ digeſtionis, qua ſola ſeparatur agens ab eis, id eſt, ſulphur. In eo declaratur potiſsimum, ac præcipuum arcanum totius artis noſtræ. Cùm enim ars imitari naturã in ſuis operationibus debeat, neceſſariò, priuſquàm diuinum hoc opus noſtrum perficiatur, agens vel ſulphur ſuum erit ſeparandum. Quod quidem occultarunt omnes Philoſophi, relegantes nos in ſuis libris ad naturales operationes, quas abũdè ſatis declaraui. Quò tamen perfectiùs cognoſcatur, qua in re ſcientia noſtra naturæ operationes imitetur, operæprecium fuerit præcipuum & communiorẽ declarare modum, quo ipſa vtitur in metallorum perfectione. Anteà diximus metallorum perfectionem, vel imperfectionem fieri ob agentis priuationem, vel mixtionem, id eſt, ſulphuris, & oſtendimus modum primũ, quo natura conſueta eſt vti in compoſitione principis metallorũ, & perfectiſsimi videlicet auri. Modò ſciendum ipſam alio etiam vti progreſſu, qui licet priori contrarius eſſe videatur, eſt nihilominus perſimilis, ſi probè conſideretur finis, ad quem tendit intentio naturæ, quia pariter aliud nihil eſt præterquàm repurgare metalla, purgareq; penitùs à ſuo ſulphure. Nam idipſum quod priore modo per decoctionem perfectam efficit, poſteriore continuatis, & longis digeſtionibus

exequitur, imperfecta ſenſim purificando tantiſper, donec reducantur in aurum. Siquidem experientia nos docet, in mineris argenti reperiri communiter plumbum,& in nonnullis ambo ſimul permixta, vt argentũ videatur imperfectum fermè ob digeſtionis defectum: quapropter metallicarum periti rerum ſuadent, vt occluſis cauernis, ne materiæ ſubtilioris euaporare queat, diutiùs triginta,vel quadraginta annis relinquãtur,ac donec perficiantur. Quod quidem Albertus Magnus recitat accidiſſe ſuis temporibus in regno Liburniæ,vel Sclauoniæ: pariter ab experto mineralium foſſore mihi relatum fuit, ſæpiùs euenire. Secundum itaq; hunc modum quo natura in perficiendis metallis vtitur, ars imitatur ſuis operationibus ad imperfecta perficiendum, priuatione ſui ſulphuris videlicet, facta per proiectionem operis diuini ſuper illa, poſtquàm liquefacta ſunt: qua purificantur à dicto ſuo ſulphure,perficiunturque in purum aurum, perfecta ſua decoctione exuberante, quam acquiſiuit per adminiſtrationem artis noſtræ. Non aliter, quàm varii modi, quibus natura vtitur in purificatione metallorum, non efficiunt vt variæ ſint auri formæ (puto in perfectione) pariter & quibus vtimur diuerſis ipſa perficiendi modis ſupra terram, aurum noſtrum naturali & minerali diuerſum non redditur, cùm eadem vtamur materia ſupra terram, qua ipſa ſub terra, & in ſuis cauernis. Atteſtante hoc ipſum Ariſtotele nono Metaphyſicorum. Ex agente & materia (inquit) ſimilibus, operationes ſemper ſunt ſimiles, quãuis media ſint diuerſa: nam iſta & materia duo

ſunt.

ſunt. Verùm ſi materia ſit vna ſimilisq́; per omnia cum agente, omnes operationes, quæ ab initio diſsimiles videntur, aut contrariæ, ſub finem eundem ſortiuntur effectum. Vt approbemus materiam noſtram, qua vtimur ad metalla perficiendum ſupra terram, eſſe in omnibus perſimilem illi qua natura ſub terræ cauernis vtitur in ipſorum procreatione, Gebrum citamus teſtem in ſua Summa: Ars (inquit) noſtra naturam imitatur quantò propiùs poſsibiliusque fieri poteſt. Idipſum Hermes ait, Pythagoras, Senior, & plærique alij. Proinde ſi naturam, ars imitatur, neceſſariò fatendum eſt, ipſam vti ſimili materia qua natura, quæ vtrobique non niſi vna ſola eſſe poteſt, quam vocauimus argentum viuum, non ſolùm per ſe, at mixtum vnà cum agēte ſuo proprio, ſulphure videlicet vero. Eadem igitur materia, quam Philoſophi vocarunt argentum viuum animatum, erit vera ſcientiæ noſtræ diuinę materia, ad noſtrum opus diuinum complendum. Cùm hoc ipſo, & non alio natura in terræ concauitatibus vtitur in procreatione metallorum, pro ſua vera materia, vt ſuprà ſatis amplè demonſtrauimus.

Vocauerunt argentum viuum animatum, vt oſtenderent inter ipſum, & argentũ viuum commune, differentiam, quod poſterius ita remanſit, quia natura nō adiunxit ei ſuum agēs proprium. Falſò igitur exiſtimarũt plurimi argentũ viuum commune, & ſulphur commune materiam eſſe metallorum. Nam vllo vnquam tempore non accidit, vt illa ſimul ambo mixta reperta ſint in mineris, qua ratione poterunt igitur eſſe vera

materia metallorum in concauitatibus terræ, vel artis nostræ supra terram? vt loquitur Geber in sua Summa de Principijs artis. Et idem alio loco: Nostrum (inquit) argentum viuum aliud nihil est, præterquàm aqua viscosa, desponsata per actionem sui sulphuris metallici. Hæc est vera nostra materia, quam natura præparauit arti nostræ (vt ait Valerandus Syluensis) & reduxit in certam speciem veris Philosophis notam, absque vlreriori transmutatione suijpsius. Auicenna similiter ait: Natura nobis vnam solam præparauit materiam, quam ars nostra componere per se minimè potest. Fatuum igitur foret credere, ex omnibus materijs, quas miscere possemus, vllas, etsi metallicas, aut quascunque alias, esse posse veram scientiæ nostræ materiam, cùm natura nobis præparauit illam, vt nihil desit præter hæc duo: scilicet eam purificare, & perficere, coniungereq; per decoctionem sibi propriam & congruam. De hac materia loquitur Rasis libro Præceptorum: Noster mercurius (inquit) est verum fundamentum nostræ scientiæ, ex quo tincturæ veræ metallorum extrahuntur. Alphidius de eodem: Animaduerte fili totum opus sapiendum Philosophorum, in argento viuo solo consistere: quapropter Hermes præcipit nobis, hunc obseruare mercurium, quem coagulatum vocat, & occultũ in latebris deauratis. Geber de eodem mercurio: Laudetur (inquit) Altissimus, q hoc argentum viuum creauit, eique dedit potentiam incomparabilem, ad magisterium scientiæ nostræ verum perficiendum. In summa nemo non scribentum sapientum fuit eiusdem opinionis.

Obij-

Obijcient operantes moderni temerarium me iudicantes, qui tot ac tantos viros prædeceſſores auſim repræhendere, quorum theorica & practica ſublimare docent argentũ viuum (quod mercurium appellant) cum vitriolo & ſale communi, poſteà per calidam aquã reuiuificare, vt cum auro tandem permiſceatur (quod Solem appellarunt) ac ad hunc modum ſoluere & fixare: quo diuinum opus noſtrum perficiatur: quod ſcribit Arnaldus de Villanoua in magno ſuo Roſario: item Raymundus Lullius in ſuo Teſtamẽto. Vt iſtis reſpondeam quod ſatis ſit ipſis, per eoſdem autores, quos allegãt, quorum ſcripta teſtantur, iſtas operationes omnes, deſtillationes, ſeparationes elementorum, reductiones, & id genus alias, nulla alia de cauſa poſitus fuiſſe, quã vt ſub eiuſmodi laruis practicam noſtræ ſcientiæ velarent. Adducemus eundem Arnaldum Villanouanum, qui poſtquàm in ſuo Roſario docuit diuerſas iſtas operationes, ſub finem ſuæ recapitulationis in hæc verba, vel his ſimilia prorumpit: Oſtendimus (inquit) veram practicam, verumq; modum opus noſtrum diuinum perficiendi, ſed breuibus admodum verbis, quæ tamẽ ſatis prolixa videbuntur intelligẽtibus. Proinde tot támque diuerſis, ac prolixis operationum ſermocinationibus, non intellexit veram pręparationem diuini huius operis, neque practicam, quam anteà breuibus tractaſſe dixerat. Hoc ipſum Raymundus in fine Codicilli, vbi reſpondet illis, qui fortaſsis interrogare poſſent, cur deſcripſerit artem, cùm anteà dixiſſet impoſsibile cuiuis ad artem hanc, eiuſque veram notitiam librorum le-

ctura præuenire? Vt (respondet) lector fidelis introducatur, habitumque sibi contrahat, quo peruenire queat in veram operis nostri diuini cognitionem, cuius præparationem sincerè nunquam posuimus, nec declarauimus apertè. Constat igitur prolixas atq; diuersas eiusmodi præparationes, quas docet in suis libris, non esse solam & vnicam practicam operis nostri diuini. Qui paulò doctiores erunt, obijcient mihi, rogantes, cur scripserim diuinum opus nostrum fieri ex vnica sola materia, videlicet ex vnico & solo argento viuo animato, cùm Geber in sua Summa, capitulo de Coagulatione mercurij dicat, extractam esse à metallicis corporibus, cum arsenico suo præparatis. Rosinus contrà dicit esse verum sulphur incombustibile, ex quo diuinum opus nostrum constat. Salomon Rex filius Dauid hoc ipsum attestatur, inquiens: Deus prætulit omnibus rebus existẽtibus sub cœlo verum nostrum sulphur. Pythagoras in Turba Philosophorum scripsit: Opus nostrum diuinũ perficitur, quando sulphura vicissim coniunguntur, aliud cum alio: quapropter ex sulphuribus constat, & non ex argento viuo animato solùm. Vt responsum demus, quo spiritibus à via delirãtibus satisfactũ sit, in memoriá reuocanda sunt, quæ suprà diximus de metallorum materia, naturam videlicet in terræ concauitatibus, adiungere proprium agens argento viuo. Cæterùm quia diuinũ opus nostrum proprium nomen non habet, alij aliud indiderunt, vt Lilius scripsit ipsum tot nominibus appellari inter Philosophos, quot in hoc mundo res creatæ sunt, innuens per hæc verba

nomi-

nibus infinitis vocari: quáuis vna ſemper & eadem res, ex vnica materia ſola conſtans, exiſtat. Philoſophi nihilominus, qui præceſſerunt, illi tot ac tam varia diuerſaque, iuxta colorum in decoctione apparentium varietatem, impoſuerunt nomina pro ſuo arbitrio. Qui, vti nos, vocauerunt argentum viuum animatum, conſiderarũt primam noſtram materiam, (quam antiqui Philoſophi Chaos appellarunt, cuiuſcunque principium ab exordio ſumptum) verè per omnia ſimile eſſe naturæ & materiæ argenti viui, ex quo natura componit, ac perficit in terræ concauitatibus metalla, vti ſuprà demonſtrauimus. Item qui diuinum opus noſtrum vocauerũt lapidem Philoſophorum (quod illi communius nomen eſt) id reſpectu finis decoctionis materiæ noſtræ fecerunt, quia fixa permanet in igne: ſolent enim appellare lapidem, quicquid non refugit ignem, & ab iſto non ſublimatur. Plærique alij multa excogitarunt alia nomina, iuxta ſuas rationes, quæ ſingula recenſere longum foret: vt ait Malueſcindus: Si materiam noſtram dicamus eſſe ſpiritualem, verum eſt: ſi corpoream, non mentimur: ſi verò cœleſtem, verum eſt nomen eius: ſi terreſtrem, non impropriè loquimur. His verbis manifeſtè patet, varietatem nominum ab antiquis noſtris prædeceſſoribus impoſitorum operi noſtro diuino, diuerſis rationibus in diuerſitate colorum & operationum apparentium in ſua decoctione fundatam eſſe.

Pariter & qui ſulphur appellarunt, vt atteſtantur autoritates, quæ cõtra me poſſent adduci, reſpectu ad poſtremam decoctionẽ, in qua materia

apparet fixa, ita loquuti sunt. Vt igitur ab initio veram argenti viui demonstrabat apparentiam, quia volatilis erat, in fine fixatur, tum demùm occultum, & quod intrinsecus existens, erat incognitum: pars fixa videlicet, quam sulphur appellamus, manifestatur continuata, postremaq; decoctione, in qua dominatur supra partem volatilem. Hac de causa materia nostra non appellatur ampliùs volatilis (intelligo de his, qui postremam decoctionem considerant) at sulphur denique fixum. Vt ait Arnaldus de Villanoua in suo Rosario magno, cùm de postrema decoctione loquitur operis nostri diuini: Est (inquit) verum sulphur rubeum, per quod argẽtum viuum perfici potest in aurum. Proinde concludere verè possumus, omneque dubium resoluere, materiam, ex qua diuinum opus nostrum componimus, non esse nisi vnam rem solam in omnibus, & per omnia similem illi materiæ, qua natura in terræ concauitatibus vtitur ad procreationem metallorum, non obstantibus omnibus in contrarium suprà allegatis autoritatibus, ac similibus alijs quibuscunque. Nominum enim diuersitas (vt ait Aristoteles) rem esse diuersam non efficit. Vt nostræ diuisioni finem imponamus paulatim, reliquum est, vt nostræ scientiæ terminos declaremus, id est, sententias optimorum & præcipuorum autorum, qui præcesserunt, conferamus: vtuntur præcipuè quatuor terminis, inter alia, de nostri diuini operis compositione differentes, vt sunt, elementa quatuor, fermẽtum perfectum, venenum verum, & coagulum perfectum, quod aliàs masculum appellarunt, ad fœminam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

minam facta comparatione, velut coaguli ad lac simplex. Quo meliùs itaque declaremus, quidnam intelligāt per elementa, sciendum quid Philosophi naturales dixerint de materia prima, quam Chaos appellarunt, in quo confusè quatuor illa continebantur, & quæ ob suam contrarietatem, quodlibet suas actiones demonstrando, manifesta nobis facta sunt. Quamobrem Alexander in Epistola sua: Quicquid (inquit) antiquis demonstratum fuit, esse calidæ qualitatis, ignem esse iudicarunt: quod siccum & coagulatum fuit, esse terram: quod humidum & labile apparuit eis, aquam: quod verò frigidum, subtile ventosumque visum est esse, aerem appellarunt. Quorū duo sunt in alijs duobus occulta & conclusa, vt ait Rasis libro Præceptorū: Omne compositum (inquit) ex quatuor constat elementis, duobus occultis in alijs duobus apparentibus, aere videlicet in occulto aquæ, & igne in interioribus terræ, vt anteà diximus. Et quia duo conclusa non possunt actiones suas demonstrare, præter alia duo, debilia vocauerunt, alia verò fortia. Hac de causa dicunt composita esse perfecta, quando humidum & siccum, id est, aqua & terra coniuncta sunt æqualiter auxilio naturæ, cum frigido & calido, quæ sunt aer & ignis, per conuersionem vnius in aliud. Quamobrem Alexander libro Secretorum ait: Si conuerteris elementa vnum in aliud, inuenies quod quæris. Hæc sententia benè perfecteq; cognita nobis demonstrat veram materiam, & perfectam indicat scientiæ nostræ practicam: quapropter, vt meliùs intelligi queat, propriùs de quatuor elementis, & eo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

rum natura loquendum eſt, cùm ſint neceſſaria in operis noſtri diuini compoſitione. Hermes ait: In terra noſtra creata ſunt alia quæuis elementa. Alphidius contrà profert aquá eſſe præcipuum elementum, ex quo cætera elementa, ad operis noſtri diuini compoſitionem requiſita, creata ſunt: in quibus nulla habetur, vt apparet contradictio. Nam ab initio procreationis operis noſtri diuini, aliud nihil apparet, quàm aqua ſola, quam Philoſophi vocauerunt mercurialem aquam, ex qua terra procreata fuit, cùm inſpiſſaretur coniunctione decoctioneque ſupernaturali, præterquàm nobis eſt inutilis. Proinde vera loquutus eſt Hermes, dum dixit ex terra prodijſſe reliqua elemẽta, cùm ipſa ſola ſuas demonſtret qualitates in operatione ſecunda, non ſecùs atque aqua ſuas demonſtrabat in operis initio. Quapropter Alphidius ad Valerandum ſcripſit, ac ad alios, ipſam eſſe præcipuum elementum, in operis noſtri diuini compoſitione.

Hæc ſunt illa duo elementa, quæ Philoſophi dicunt eſſe cognoſcenda, priuſquàm aggrediamur opus. Vt Raſis libro Luminum: Priuſquàm (inquit) incipiatur opus, eſt cognoſcenda natura & qualitas aquæ & terræ, quia in iſtis duobus compræhenduntur quatuor elementa: alioqui volatile fixum rapiet ſecum, & ſcientia noſtra nobis inutilis futura eſt. Hac de cauſa præcipitur, elementorum quatuor conuerſio, vt diuinum opus noſtrum ritè qualificatum in fine fixetur, vtque reſiſtere valeat ignis omni violentiæ, corruptioni aeris, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni, non aliter quàm aurum minerale, propter

magnam

magnam ſuam perfectionem. Iſta conuerſio elementorum (vt ait Raymundus Lullius) nihil aliud eſt, præterquàm terram, (quæ fixa eſt) volatilem reddere, & aquam (quæ eſt humida volatiliſque) ſiccam & fixam efficere: quod probè fit continuata noſtra decoctione in vaſe noſtro, præter omnem amotionem, vel apertionem, ne fortè noſtra pereant elementa, & in auras auolent in fumum.

Hoc ipſum atteſtantur ſcripta Raſis, & aliorum ſcripta varia Philoſophorum in eandem ſententiam, quum dicunt, veram ſeparationem, & coniunctionem elementorum quatuor, in vaſe noſtro fieri nullatenus tacto manibus pedibúſue: quoniam (vt aiunt) lapis noſter ſeipſum diſſoluit, coagulat, abluit, purgat, albificat, & rubificat, præter extraneæ rei cuiuſuis additionem vel mixtionem.

Arnaldus de Villanoua eſt eiuſdem opinionis in ſuo Roſario magno, dum inquit, breuibus admodum verbis: Nullo alio labore eſt opus, quàm in aqua trucidanda, hoc eſt, fixanda: nam ſtatim atque hæc erit mortua, reliqua elementa necata ſunt, id eſt, fixata. Falſæ ſunt igitur operantum huius temporis, & elementorum ſeparationes ſophiſticæ, in ſcriptis eiuſmodi Philoſophorum omnium peſsimè fundatæ, qui vetant expreſſè deſtructionem ſimplicium in ſuis præparationibus, quia (vt aiunt) impoſsibile eſt arti primas formas dare. Certiſsimum eſt, elemēta quatuor minimè componi poſſe, niſi priùs deſtruerentur. Quapropter non eſt opus hac elementorum ſophiſtica ſeparatione, falſaque ad operis

nostri diuini compositionem. Falsam esse talem separationem, hoc ipso probatur, quod anteà dictum fuit: nempe duo elementa esse in alijs duobus compræhensa: quò fit, vt veram eorum separationem cognoscere minimè possumus, quantò minùs perfectam coniunctionem. Experientia comprobatur, elementa, quæ separasse dicunt, nihil habere commune cum natura verorum elementorum (vt ait Valerandus) exemplo sit ipsorum oleum, quod vocant aerem, humectat & madefacit omne quod tangit: contra veram aeris naturam. Proinde sat mihi fuerit, ostendisse naturam & qualitatem elementorum, & eorũ cunuersionem in hac nostra sciẽtia necessariam, quo modernorum operantum palàm fiat ignorantia scientiæ veris filijs, vtque illos cognoscentes, fugiant ab eorum consortio. Iam videamus quidnam intelligant Philosophi per hunc terminum, videlicet fermentum. Dupliciter se dicunt vsurpasse: priori significatione dum faciunt comparationem operis nostri diuini ad metalla: nõ aliter quàm videmus parùm fermenti panis multam farinam in suam naturam & pastam conuertere: similiter diuinum opus nostrum conuertit metalla ad suam naturam: & quia est aurum, illa transmutat etiam in aurum. Verùm quod rarò in hanc significationem assumpserunt (in qua nulla difficultas) ad secundam veniemus, in qua scientiæ nostræ maxima difficultas latet. Per fermentum itaque secundo modo verum corpus, & veram materiam intelligunt, quæ diuinum opus nostrum perficit: quod quidẽ oculis est incognitum, & intellectu solo perceptibile quid.

Etenim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

Etenim ab initio materia noſtra apparet volatilis (vt anteà ſatis declarauimus) quam nos oportet coniungere proprio ſuo corpori, vt hoc medio retineat animam, quæ medio iſtius iam factæ coniunctionis, medianteq; ſpiritu, ſuas diuinas operationes demonſtrat in opere noſtro diuino. Vt ſcriptum legitur in Turba Philoſophorum, ad hunc nempe modum: Corpus habet plus virium, quàm duo fratres eius, quos vocant Spiritum & animam. Non quòd intelligant quemadmodum Aſtriſtoteles declarauit, & alij Philoſophi (quod valdè notatu dignum) ſed corpus vocarunt omne ſimplex, quod ex propria ſua natura poteſt ignem ſuſtinere, præter vllam diminutionem: hoc aliter fixum vocant. Animam appellarunt omne ſimplex per ſe volatile, poteſtatem habens ſecùm rapiendi corpus, ac deferendi ab igne: hoc alio vocabulo nominarũt volatile. Spiritum eſſe dicunt id, quod poteſtatem habet retinendi corpus & animam: iſtaq; duo ſimul adeò coniungendi, vt non poſsint ampliùs ſeparari, ſiue perfecta ſint, aut imperfecta. Quamuis in opere noſtro diuino, ab initio nihil intrat noui (puto pòſt primam præparationem) nec in operis medio, neq; in fine. Verũ Philoſophi diuerſis reſpectibus, & conſiderationibus rem vnã & eandem vocarunt corpus, animam, & ſpiritum, vt ſuprà dictum abundè. Primò cùm materia noſtra eſſet volatilis, vocauerunt animam, quia ſecùm deferebat corpus. Poſteaquàm id quod occultum erat, manifeſtatum eſt in noſtra decoctione, tum demùm corpus vires ſuas palàm fecit, mediante ſpiritu, hoc eſt, animã retinuit, hanc ad propriam

naturá suam reducendo (id est, in aurum) eamq; sua fixauit potentia, per auxilium artis nostræ. Hoc ipso declaratur exactè, quod Hermes scripsit, nullam tincturá fieri citra lapidem rubeum. Nam vt Rosinus ait: Verus sol noster apparet albus & imperfectus in nostra decoctione, & est perfectus in rubeo suo colore. Fermentum est de quo loquitur Arnaldus de Villanoua in suo Rosario magno, quod apparet illis duobus coloribus, non tactum, neque mixtum alteri materiæ cuipiam, vt per ea scripta posset intelligi. Verùm esse testatur Anaxagoras, inquiens: Sol noster est rubeus & ardens, qui coniunctus est animæ albæ, & naturæ lunæ, spiritus medio: quamuis totum sanè aliud nihil sit, præter argentũ viuum Philosophorum. Morienus declarat: Impossibile fuerit (inquit) ad perfectionem scientiæ nostræ peruenire, tantisper donec luna soli coniuncta sit, præter quem scientia nostra est inutilis, vt ait Hermes, & reliqui omnes Philosophi. Per hęc intelligi possunt ea, quæ Rasis loquitur libro Luminum: Seruus (inquit) rubeus vxorem duxit fœminam albam, in fine perfectionis operis nostri diuini. Similiter quod Lilius habet: Vnio vera corporis & animæ, fit in albo & rubeo colore, medio tamen eodem, certo tempore, per auxilium nostræ decoctionis, ad eum gubernatæ modum, vt materia nostra non destruatur: nam, vt in Turba scriptum reperitur, emolumentum ac detrimentum operis nostri diuini, vtrumq; prouenit ex administratione ignis. Proinde suaserim vnà cum Rasi, ne quis temerè huius practices suscipiat prouinciam, in hac nostra scientia, priusquàm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

quàm ignis regimina cuncta (quia diuersa) in operis nostri diuini compositione apprimè necessaria, probè admodùm cognoscat: alioqui terminus, quem venenum appellant, applicabitur ipsi, quod in secunda operatione solet accidere, vt anteà dictum. Nõ propterea venenosum quid addendum esse quis existimet in nostra materia, neque Theriacam, minùs extranei quidpiam (vt existimarunt nonnulli literam considerantes) sed quòd industrium, ac vigilem operatorem esse oporteat, ne terminum & horá natiuitatis aquæ nostrę mercurialis prætereat, vt adiungat ei proprium corpus, quod anteà fermentum appellauimus, & iam venenum vocamus, idq́ue duabus de causis: Prior nos concernit, quia non aliter quàm venenum humano corpori nil prẹter damnum inferre potest: si hoc loco non coniunxerimus illud sua hora determinata, nihil nobis quá detrimentum adfert, ac dispendium, vt suprà diximus. Posterior concernit mercurium (quem vocamus aquam mercurialem) quia hunc trucidat, & fixat. Quo quidem interpretatur quod scripsit Hamech, inquiens: Cùm nostra materia peruenit ad suum terminum, est coniuncta suo veneno mortifero. Item quod Rosinus: Venenum hoc (ait) est valdè magni pretij. Haly, Morienus, & reliqui omnes idẽ attestantur. Eadem comparatione theriacã vocarũt, vt ait idem Morienus. Quoniam id ipsum operatur in corpore metallorum, quod in nostro theriaca. Quamuis etiam id quod scripserunt, adaptari queat ad coniunctionem perfecti fermenti, cùm hora determinata facta est, quia per ipsam diuinũ opus nostrum

perficitur. Similes igitur autoritates intelligi debent ex allegorico ſenſu, & non ex apparentia literæ, quod plæriq; falſò exiſtimarunt. Iſtiuſmodi eſt poſtremi termini, magis vſitati, & intellecti minùs, interpretatio: etenim maior pars ꝑ ipſum intelligunt diuinum opus noſtrum, quãdo perfectum eſt: non aliter (inquiunt) quàm parum coaguli plurimùm lactis congelat, noſtræ materiæ tantillùm proiectum ſuper viuum argẽtum, iſtud congelat, & ad propriam ſuam naturã adducit. Verùm decipiuntur aberrantes à veritate: nam per ea concludunt materiam noſtram comparari non poſſe metallis, quia congelata ſunt. Proinde ſciendum eſt, quando mercurius noſter apparet ſimplex, eſt labilis, ipſumq; Philoſophi lac vocarunt, cuius coagulum appellant id, quod nos ſuprà fermentum, venenum, & theriacam vocauimus. Quia velut coagulum non differt à lacte, niſi pauca decoctione, noſtrum coagulum etiam à noſtro mercurio non differt, niſi per decoctionem, quam acquiſiuit anteà: hoc eſt magnum & ſupernaturale ſecretum, ob quod Philoſophi noſtram ſcientiam diuinam eſſe dixerũt, quia deficiunt in ea rationes humanæ, vt ſuprà narrauimus. Hoc eſt coagulum, quod Hermes vocauit florem auri, de quo volunt intelligi, cùm inquiunt: In congelatione ſpiritus, facta eſt vera diſſolutio corporis, & econtrà, in diſſolutione corporis, eſt facta vera congelatio ſpiritus. Quia per eius medium totum perficitur opus, vt ait Senior: Cùm vidi noſtram aquam (id eſt, mercurium noſtrum) per ſe congelari, credidi firmiter noſtram ſcientiam eſſe veram. Eandem ob cau-

ſam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1

ſam ſcribit Alexander in ſcientia noſtra nihil eſſe creati, præter id quod factum eſt ex maſculo & fœmina. Coagulum noſtrum vocat maſculum, quia ipſum eſt quod agit, & Philoſophi maſculo tribuerunt actionem, & paſsionẽ fœminæ, quam dicunt eſſe mercurium noſtrum, ideò quia coagulum dictum agit in ipſum, ſuam potẽtiam demonſtrans. Hac de cauſa dixerunt, fœminam alas habere, quia noſter mercurius ſimplex eſt volatilis: qui tamẽ retinetur per dictum ſuum coagulum. Eapropter ſcripſerunt: Fac aſcendere fœminam ſupra maſculum, & poſteà maſculum ſuper fœminam, idipſum intelligẽtes quod in Turba Philoſophorũ: Honorandum eſſe Regem noſtrum, & Reginam ſuam vxorem, ac diligentiſsimè cauendum ne adurantur, id eſt, ne decoctio noſtra acceleretur. Nam, vt Arnaldus ait in magno ſuo Roſario: Præcipuus error in operis noſtri diuini practica, eſt accelerata, vel feſtinata decoctio. Similibus ac varijs terminis vſi fuerunt in ſcriptis ſui antiqui Philoſophi, & quia præcipui ſunt iſti, quos declarauimus, finem interpretationibus terminorum imponemus: etenim his probè cognitis, vera materia non poteſt non cognoſci, ac deinceps libri Philoſophorum faciles facti ſunt, vt ait bonus Treuiſanus. Concludam igitur cum Philoſophis omnibus, quorum ſcripta hactenus in meliorem ordinem quàm potui, redegi, non niſi vnam eſſe materiam ſolam, ex qua diuinum opus noſtrum adimpletur. Componitur enim ex ſolo ſimplici mercurio (quem Philoſophi proprio ſuo termino, citrà vllam æquiuocationem, mercurialem aquam vocarunt)

coagulato per actionẽ sui proprij sulphuris (qđ Hermes propriè vocauit florem auri) qui longa & continuata nostra decoctione, tantam ac tam excellentem acquisiuit perfectionẽ, vt opus hoc nostrum valeat omnia corpora metallica imperfecta, quibus coniunctum fuerit proiectione, in purum & putum aurum transmutare minerali simile, idque diuersis rationibus anteà deductis & allegatis, quibus amplè satis declarauimus, quinam fiat, vt imperfecta metalla per illud perficiantur. Cùm vtique nulla simplicia differentia, vel qualitatibus contraria coniungi possunt, aut perfectè misceri simul, diuinum pariter opus nostrum, quia constat ex solo argento viuo animato, pati nullo modo potest coniunctionem cum sulphure, quod remansit in metallis imperfectis, ob digestionis defectum, vt suprà notauimus. Verùm enimuerò, cùm sit potentissimum, & summa digestione perfectissimum, separat sulphur dictum à metallis, & argentũ viuum, quod in ipsis est reliquum, perficit in aurum. Experimento comprobatur, cùm proiectionẽ facimus eius super commune viuum argentum, reperimus ipsum totum fermè conuersum in aurum. Contrariũ videmus efficere super metalla proiectum: siquidem ex semilibra aliquorum vix habentur vnciæ sex: at quantò magis decocta sunt, tantò minùs hac via diminuuntur. Finem itaq; huius opusculi mei secundæ partis faciens, tertiam & vltimam tandem aggrediar, in qua veram & perfectam scientiæ nostræ diuinæ practicam sub diuersis allegorijs explicabo. Quam Deus manifestabit suis fidelibus, eiusq; studiosis amatoribus,

toribus, qui diligenter hæc mea ſcripta perlegent, veram dans intelligentiam per Spiritum S. ſuum, ad ſui gloriam & honorem: cui ſit laus in æternum.

TERTIA PARS OPVSCVLI DIOnyſii Zacharij, de Practica diuini operis.

VNIVERSA terra per Philoſophos & Coſmographos in tres partes principes diuiſa eſt: in Aſiam, Affricam, & Europam, ſub quatuor plagis, vel regionibus, Oriente, Occidente, Meridie & Septentrione ſitas, ſubque dominio diuerſorum Imperatorum, Regum, Principum, potentumque Dominorum. Quorum vnuſquiſque res diuerſas & varias habet in delitijs, cùm ob earum raritatem, tum ſingularem valorem: poſterior cauſa non æquè grata, atque prior exiſtit, quod experientia didici, cùm varias atque aduerſas peragrarem regiones. Siquidem vbi doctorum frequentia virorum fuit, ibidem (maximo meo malo) vidi ſapientes valdè miſeros & abiectos, econtrà ditiſſimos ignaros, & in maximo haberi precio. Vbi verò penuria doctorum peritorumq; hominum erat, maxima quoque pars ignari prorſus, & inepti, hoc loco potiſsimùm ſapientes honorabantur ab omnibus, & præſertim à maioribus ſummo fauore & obſeruantia maxima proſequutos animaduerti. Haud ſecùs opum inopia mineralrumque (vnde nobis aurum communicatur, & alia metalla) his locis vbi non reperiuntur, maxi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
1854/A/1